ایم ابراہیم کمبوہ نزد ریلوے پھاٹک نارووال روڈ مرید کے محلہ رحمانپورہ

شاعرِ اسلام کا بلند پایہ پنجابی مجموعہ کلام!

گلشنِ صمصام

حکیم علی محمد صمصام

ناشران

نز پبلشرز کارخانہ بازار۔ فیصل آباد

وما ارسلنٰک الا رحمۃ للعٰلمین

شاعرِ اسلام کہنہ مشق جناب حکیم صمصام صاحب کی

تیس ۳۰ سالہ زندگی کے منظوم شدہ مطبوعہ وغیر مطبوعہ نعتیہ کلام کا بے نظیر مجموعہ

گلشنِ صمصام

مِن تصنیف

جناب حکیم صمصام صاحب ستیانہ بنگلہ فیصل آباد

ناشرین

ملک سنز پبلشرز کارخانہ بازار فیصل آباد

لاہور میں ملنے کا پتہ

سبحانی اکیڈمی اُردو بازار لاہور

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

ربِّ یَسِّرْ وَلَا تُعَسِّرْ

حمد باری تعالیٰ

حمد ای تمام تینوں جگاں دیا خالقا — زمیں آسمان سُورج چنّاں دیا مالکا
کیڑے مکوڑے ہاتھی اُوٹھاں دیا رازقا — بُھکھا نہ رکھیں کِسے تائیں

انسان حیوان رنگا رنگ دا کھاوندے — ہریاتے تُوڑی ڈنگر پنڈاں مکاوندے
شیر بگھیاڑ بلے گوشت اُڈاوندے — لنگر تیرے دا انت نائیں

ڈڈی تے مچھلی بگلا پانی چوں کھاوندا — بتی بھن ہنس موتی کھاندا ڈکراوندا
وچھے تے کٹے بالاں دُدھ سوہاوندا — پاک سُبحان اللہ سائیں

انسان دے اُتے تیرے وڈے احسان نے — نعمتاں نال بھرے زمیں آسمان نے
گنیاں نہ جاون کیتے آپے اعلان نے — تیرا شریک کوئی نائیں!

کھاون نوں کنکاں چھولے چاول کمی جے — باجرہ چری ایہدے پیراں وچ پئی جے

گڑ شکر مٹھا کھنڈاں نعمتاں کئی جے ____ کیڈے احسان اللہ سائیں

پھلاں دا انت کون کدہ شمار دا ____ مزہ امرود آڑو مٹھے انار دا
سنگترہ کنوں مالٹا منہ نوں سواردا ____ نمبو نارنگی گنی نائیں!

امب انگور جامن کھجوراں لوہائیاں نے ____ سیب تے پلماں کدھرے موجاں لگائیاں نے
چکو شریفہ کیلا مٹھیاں مٹھیائیاں نے ____ اک کھاؤ تے بھلو دوجے تائیں

پھیر چلکے فروٹ خربوزے ہدوانے جے ____ تراں تے کھیرے سردے گرمے سوہانے جے
بیر دو قسماں مٹھے کھٹے مکھانے جے ____ گن مکایاں ہر گز نائیں

مارو دھیان طرفے سبز ترکاریاں ____ کدو کریلا پالک میتھی کراریاں
ٹینڈے تے کوے پیٹھے سبزیاں ساریاں ____ بھیجے انسان خاطر سائیں

اودھ تے مجھیں گائیں بکریاں بھیڈاں جے ____ دودھ ملائیاں مکھن گھیو دیاں کھیڈاں جے
کھا کھا پھلوان بنکے کردے چھیڈاں جے ____ اللہ دا شکر کردے نائیں

پھیر ایہناں دے کھاؤ تکے کباب بھی ____ اون تھیں لوئیاں کمبل دستانے جراب بھی
کھلاں تھیں جتیاں لوکے مشکاں طناب بھی ____ شکر گزارو اللہ سائیں

پھر اُڈ گئے گھوڑے گھوڑے چڑھ اسواریاں — بجلی پچاون جتھاں تُساں جاں واریاں !
رَبّ تے موڑ سانیں فلکاں وچ تاریاں — سمندر جہاز چلن جائیں

بس حساب کا ہنوں وقت لنگھاویں — صفتاں خداویاں کدوں مُکاویں
سورہ "کہف" وِل نظر نہ پاویں — جتھے فرمایا اللہ سائیں

قُل لّوکان البحر مداداً لکلمٰت ربی لنفد البحر قبل ان تنفد کلمٰت ربی ولوجئنا بمثلہ مدداً ترجمہ :- کہہ دے جیکر ہووے ست وڈا سمندر سیاہی ہووے واسطے کلام سبحان پیو دے تاں کھٹن نہ میرے رب دے، البتہ مک جاوے گا سمندر، وڈا جدوں اس ضمیر ہو جئی گلاں رب میرے دیاں جاویں سمندر پورے کیتے۔

جے سارے سمندر بن کے سیاہی — لکھے تعریف اس ذات پاک الٰہی
اوہ مک جاون سارے لیکھے پورے ہی جاوی — رب دیاں گلاں مُکن ناہیں

نعت سرورِ کائنات

پھر لکھاں درود آکھاں جھکا کے سر نوں — ماتھی حاضر تے بشیر نذیر نوں

اُمتاں دے لاڑے سوہنے بدر منیر نوں ــــــ شان جیہدا اسگا ئیں

ختم رسُولاں اتے رحمت جہاناں دی   ہادی تے مُرشد خاطر جناں انساناں دی
سیر جس کیتی صدقے ستاں اسماناں دی   ــــــ کوئی نہ پہنچے جنھوں تائیں

بُھلّیاں خلقاں گمراہی وچہ ڈُبیاں   ڈُوہنگڑے لاہُو جا کے گارے وچہ کُھبیاں
کڈھ لیا یا سوہنا مارکے ٹُبیاں   ــــــ قسمت دے یا ور لوکاں تائیں

جو پُوجدے بُت رکھ جھنڈ کریریاں   سُورج چن تارے پیر فقیریاں
قبراں مزاراں مڑھیاں لیراں تیریاں   ــــــ ہو گئے موحد تھاؤں تھائیں

جو لڑدے سی آپس وچہ سخت لڑائیاں   رل نہ بیٹھن پائیاں سخت جُدائیاں
کردتے فضلوں وانگوں سکیاں بھائیاں   ــــــ پڑھیں تاریخ پیاری تائیں

جو ظالم کوسی دھیاں جمدیاں ماردے   جو پل پوسے رلوں جیوندی قبرے اتاردے
اَج دھیاں نوں حصّے دیون فضل غفار دے   ــــــ کردتے سُوتر نبی سائیں

جو چور تے ڈاکو زانی غُنڈے جہان دے   قاتل بدمعاش تے گویّے سداوندے
مُرلی الغوزے و نجھلی بونسری وجاندے   ــــــ اَج پڑھن قرآن چائیں چائیں

پھیر ایہناں دے راہوں سانوں پہنچا دین جے ایہناں ای دسیا نبی صادق امین جے
کلمہ پڑھا گئے سانوں کیتی تلقین جے ——— مرجائیو دینوں مُڑیو ناہیں

ایہہ پیاری جماعت پاک نبی کریم دی سنت پیاری جیہناں رؤف الرحیم دی
ملکاں دے ہادی بنے رحمت عظیم دی ——— جنتیں پوچائے اللہ سائیں

سبب تصنیف کتاب ہذا

جنت دیاں رانیاں وچہ وعدہ فقیر دا جنتی نواب رکھساں فضل قدیر دا
اَج وعدہ اوہ پورا کراں دل دی ضمیر دا ——— دیواں کتاب تساں تائیں

جنتی نواباں کیویں منّیاں توحید نوں کھادیاں ماراں چھڈیا شرک پلید نوں
کرکے قربانیاں پایا سوہنے دی دید نوں ——— قصے سُناواں تساں تائیں

رب دے خوفوں کیویں جاناں ڈرائیاں وچہ عبادت کیویں جاناں کھپائیاں
صدقے خیراتاں کیویں کرکے دکھائیاں ——— کیویں سینے لگایاں تائیں

وچہ میداناں کیویں لڑے نثار کے کافراں دے پچھے ہو ڈھے تیغاں اُلار کے

بھیجے نہ نسّن دتّے پے گئے للکارکے ——— ہوون بیان تھاؤں تھائیں

انشاء اللہ جے رب صحت عطا ئی موت توں مُہلت مِلی فضل الٰہی
لکھاں کتاب کرسی یاد لوکائی ——— فضلاں دی تھوڑا وتھے نائیں

اَج یاراں[(۱۱)] رمضان سن ہجری تراسی[۱۳۸۳] آ جنوری ستائی[(۲۷)] سن چونٹھ[(۶۴)] اُناسی آ
ماگھ دی چوداں[(۱۴)] ویہہ سو ویہہ[(۲۰۲۰)] ہنداسی آ ——— وار سوموار شک نائیں

ساڈھے یاراں[(۱۱½)] بجے شروع کیتی کتاب میں وچ اعتکاف بیٹھا اَجو جناب میں
لکھ لیساں عید تک لایا حساب میں ——— اللہ جے چاہے مشکل نائیں

ہُن منگاں دعائیں اللہ رحم کما توں جے نیک ہے کم میتھوں پورا کرا توں
پھر وچ جہان ایہدی شان ودھا توں ——— تیرے بغیر چارہ نائیں

---

۱۱ رمضان ظہر کے بعد

پڑھے جو سُنے اس نوں نال دھیان دے اللہ جی اُون اس نوں لُطف ایمان دے
عمل جو کرے وانگ نیک انسان دے ——— جنتیں ٹکاناں مِلے تائیں

رسول اللہ صلعم دی پیدائش توں چالی سال تک

سردار عبد اللہ عبد المطلب دا جایا سی — ہویا جوان تے مدینے پرتایا سی
آمنہ نام اللہ رشتہ عطا یا سی — ____ آیا مکلاوا چائیں چائیں

آمنہ مائی قسمت اُچی لکھائی — پیٹ وچ بچہ وتا ذات الٰہی
چھ ماہ دا حمل ہویا قدرت خدائی — ____ مر گیا خاوند دیکھو حکمت سائیں

ترن مہینے جدوں بیوہ گزار دی — جمیا پُتر رحمت رب غفار دے
نام محمد رکھے شکر گزار دی — ____ جمیا یتیم شک نائیں،

چھ سالاں عمر جدوں پائی پیارے نے — پیکے دکھاواں ہاں اِرادڑے دھارے نے
لے گئی مدینے خوش نانکے سارے نے — ____ کئی دِن رکھیا دوہاں تائیں

جدوں ہوئے اُداس کیتی ٹکنے تیاری — نانی نبی دی نال ٹُرپئی بے چاری
ٹکے پوچاواں آکھے مامتا دی ماری — ____ اِکلّی نوں جان دیواں نائیں

اُوٹھ اسواری چلے ترن جی پیارے — آئی اِک بستی ابوا راہوں کنارے

جِنّاں نے اوتھے ایہہ ارادے نے دھارے ـــــ رات گزاراں ایتھیں جائیں

رات گذاری صبح جاگ جاں آئی آمنہ مائی طبع راس نہ پائی
دست تے قے آئی نانی گھبرائی ـــــ دِتّی دوہائی لوکاں تائیں

آئے حکیم اے پرواہ نہ چلّی آ آمنہ مائی گولی موت دی جھلی آ
اوتھے ای دفن کرکے نانی اِکلی آ ـــــ لے ٹری مکے دوہتے تائیں

اَگے دادا اُڈیکے شالا خیر رہاوے نونہہ تے پوتا خیریں نال گھر آوے
پُہنچیا جد پوتا دادا کُچھڑ اُٹھاوے ـــــ آمنہ مینوں دِسدی نائیں

گرامی آکھے حضرت وَس نہ کائی ابوا وچہ آمنہ وفات سی پائی
پوتا سمہالو اللہ گل مُکائی ـــــ وَس کِسے دے کجھ نائیں

روندا دادا ویکھ رب دی شان نوں دو تیمیاں آیاں نکی جیہی جان نوں
ہُن خیر گذاریں آکھے رب رحماں نوں ـــــ بچّہ تکلیف پاوے نائیں

دو سال گزرے حکمت رَب غفاری عبدالمطلب سُندی ہوئی تیاری
پُتاں دی فوج سد کول کھلیاری ـــــ کیتا سوال اُٹھاں تائیں

نبی دا شان وڈا صبر کمان دا — فکر نہ رکھے کدے مال تے جان دا
ایہہ رتبہ اُچیرا تیرے میرے نہ پان دا — خاص الخاص نبی تائیں

آؤ صحابیاں دے سُن پڑھیے حالات نوں — اوہناں نال کیوں ہوئی کس کیے بات نوں
کیویں گزاریا اوہناں دن تے رات نوں — چھڈ گئے دنیا فانی تائیں

بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ

رَبِّ یَسِّرۡ وَلَا تُعَسِّرۡ

جنت دے شہزادے

مرداں دا دینی جذبہ اُتے قربانیاں — شوق شہادت چاہن سینے وچہ کانیاں
پھیر شوق عبادت سارے مرداں نے نانیاں — فرضاں نفلاں تے کے نفلاں تائیں

کرنا ایثار نالے حُب رسولؐ دی — جے بُھکھے نوں دس پئے شکل نبی مقبول دی
رج جائے جان مومن صاحب اصول دی — اپناں پیار سرور تائیں

پھیر عشق توحید وچہ جاناں کو ہاونا — بیویاں اولاداں چھڈ جنگاں نوں جاونا
گھر دا اثاثہ راہ رب دے اُڈاونا — بھارا نہ لگے اوہناں تائیں

جے موت میں آوے بچہ کون سنبھالے گا
نال کھوآوے اتے نال سوآوے گا
اپنی اولاد وانگوں رکھے تے پالے گا
____ دیکھو تسلّی میرے تائیں

ہر اِک نے بانہہ چکی آکھے سنبھالاں گا
نال کھوآلاں گا تے نال سوآلاں گا
اپنی اولاد وانگوں رکھاں تے پالاں گا
____ دل نوں اُداس کرو نائیں

نال دادے نے ٹھوڈی پھڑ کے نبی کریم دی
تاں نبی آگو دی تلی چاچے فہیم دی
کیہا کی رائے میرے درِ یتیم دی
____ ابوطالب رُتا اُبھجے سائیں

دادا بھی فوت نبی چاچے دے کول آ
وڈا سارا ہویا چاچا کردا پرچول آ
جھڑک نہ جھنب نہ کوئی کڑکدا بول آ
____ کتھے دیا ہوواں پُتر تائیں

تاجرہ خدیجہؓ اوتھے نوکر کراوندا!
ہویا نکاح اللہ اولاد عطا وندا!
مائی خدیجہؓ تائیں بھی پڑ چاوندا
____ دونویں جی سُکھی دِن چائیں

ترن پُت چار دھیاں اللہ عطائیاں
فضل دیاں بارشاں اللہ ورھائیاں
مر گئے بیٹے تنے دھیاں دیا ہیاں
____ کردِتا نبی سوہنے تائیں

اسے کے نبوت اللہ ڈیوٹی لگاوندا
چھڈ کے مینوں جگ دوزخ نوں جاوندا

کوئی پوجدا بُت کوئی سِر غیراں جھکاوندا —— روکیں جیبا ایہناں تائیں

میرے بغیر سب دی پوجا ہٹا دیؤ —— سبھناں نوں خالص میرا بندہ بنا دیؤ
لمندے تے چڑھدے میرا حکم پوچا دیؤ —— توں آخری پیغمبر شک نائیں

جنّت دے بادشاہ دا اُٹھنا تے تبلیغ کرنا

یٰایہا الناس قولوا لا الٰہ الا اللہ

اُٹھیا پیغمبر نعرہ وحدت دا مار کے —— کہے دِنے لوکاں تائیں آکھے پکار کے
بُت جے پوجو اللہ تائیں وِسار کے —— دوزخ ٹھکاناں تساں تائیں

لا الٰہ کہیا جدوں نبی سُنا کے —— پے گئے کافر اگوں گُد کے دھا کے
ابُو طالب چاچا رُکے کافراں نوں جا کے —— ماریو نہ میرے پُتر تائیں

ہر گھڑ تک مُراداں سُکھے بکرے دی مائی —— بکرے نوں چھُری اوڑک لکھی آلہی
نبی نوں بچا وسے کد تک باپ یا بھائی —— نبی نوں مار لکھی نائیں

رات دن کافرت سُتے پکاوندے —— دِلوں دن دشمنی دھری غصہ ودھاوندے

کنڈے کھلاردے تے مٹی اڈاوندے
ـــــ ذرا بھی لحاظ کردے نائیں

اُم جمیل چاچی باہر نوں جاوندی
سُولاں تے کنڈے پنڈ چک لیاوندی
نبی دے رستے وچ آن سُٹاوندی
ـــــ رب دا رسُول جھلے چائیں

ابُولہب چاچا دشمن نبی پیارے دا
پر چارہ نہ چلّے کوئی پاپی نکارے دا
اوئے جُھوٹھا جے جُھوٹھا ہوکا شادے یار دا
ـــــ اس نوں رسُول منّوں نائیں

کرکے صلاح عہد نامہ لکھاوندے
بیت اللہ دی کندھ نال لٹکاوندے
ہر کوئی پڑھے پڑھ پڑھ اگاں لوچاوندے
ـــــ بائیکاٹ کرو نبی تائیں

نہ کوئی دیہو سلام تے نہ جھلو پیار ریو
کڈھو برادریوں نہ چونکے تے چاہڑ لیو
شادی وِیاہ وچہ مُول نہ وَاڑیو
ـــــ سودا دُکانوں دیہو نائیں

دھیاں طلاقو سارے ساک تڑاؤ
جو کوئی بھی دُکھ دے سکو پچاؤ
کُو آؤ بلاؤ تے نہ لاگے بہاؤ
جد تک بُتاں دی دشمنی چھڈے نائیں

زندگی ساری کُفر رہیا ستاوندا
طائف وچہ مارکے لہو وگاندا!
اُحد میدان دَند توڑ گراوندا
ـــــ نبی بھی صبر چھڈے نائیں

پڑھی کتاب تُساں جنت دیاں رانیاں — ماتواں وڈیریاں تے دھیاں سیانیاں
نیکیاں کرکے موجاں جنت وچہ مانیاں — ـــــ گئیاں فردوس پاک تائیں

اَج لویں کتاب تُساں نوں دَساں سُناکے — جنتاں دے شاہزادے نام رکھاکے
قرآن حدیث وچوں لبھ لبھاکے — ـــــ دَساں گا مومناں تائیں

پہلاں قرآن وچوں قصے لیاواں گا — پھیر تفسیراں تے تاریخاں وکھاواں گا
اپنے کولوں گل اِک نہ پاواں گا — ـــــ فضل جے ہویا اللہ سائیں

پھیر لکھ چھوٹیری جو اولاد اصحاباں دی — دین دا شوق رکھن شان نواباں دی
شوق شہادت اتے حُب کتاباں دی — ـــــ پڑھن قرآن پاک تائیں

نکیاں نکیاں نوں کیویں شوق شہادتاں — علم دا شوق اَتے شوق عبادتاں
ماپیاں نیکاں کولوں سکھیاں عادتاں — ـــــ نیک بنائے اللہ سائیں

دَھڑ دَھڑ کے قدم کیویں نیکی نوں مارے — وچہ میداناں جاناں دین توں وارے
عاشق محبت نالے سچی سرکارے — جان وَارن توں ٹلن نائیں

پہلاں اپنے عام بچے ویکھو

اپنے بچے پہلاں دیکھئے سارے — کی نے عمراں تے کی کردے نے کارے
چوہڑے چماراں والے لچھن نکارے —— وچہ بازاراں نظر پائیں

کوئی کھیڈدا گلی ڈنڈا چانگراں ماردا — گندیاں گالاں کوئی کڈھدل ٹھاردا
کوئی مٹی اڈاوے کوئی روڑے کھلاردا —— گھروں ہدایت رلی نائیں

چوریاں کردا کوئی جیباں جے کٹ دا — کوئی آہنڈ گواہنڈ گھریں ٹھیکریاں سٹدا
کوئی ماں پیو نوں گالیں دیوے لاڈ پلٹ دا —— ماپے حیران تھاؤں تھائیں

شہراں دے بچے بعضے گڈیاں اڈاوندے — کبوتراں نوں ویہندے ڈِگ جاناں گواوندے
کھیڈ دے جوآناسے سبنے جاوندے —— نیکی نصیب کوئی نائیں،

سگریٹاں پیندے پان کھان ہزاراں — کوے پٹاکے آتش بازی دیاں کاراں
کھیڈن اخروٹ لاون گون دیاں ٹاہراں —— فلماں دے گیت سکھن چائیں

ماہیے

کوئی وچہ دریا واں نہراں چھالاں جا ماردے — ڈُب کے مردے نِلپے سوگ گزار دے

کھُسریاں ناچیاں پچھے وچ بازار دے
—— جاون بدمعاش دُور تائیں

ہُن اپنے خاص بچّے ویکھو

جاہل بے دین رہے پاسے پیارے
عالماں دے بچے ہوگئے جاہل نکارے
نہ روزہ نماز نہ کوئی نیک ورتارے
—— چُوہڑیاں نالوں گندے پائیں

مولوی صاحب آپ منبر تے گجدا
مقتدیاں نائیں وانگ اِٹ دے وجدا
پالی اوندا اُنے رُعب داہڑی دے چھجدا
—— تُساں کسے نے جنت جانا نائیں

قُوْا اَنْفُسَکُمْ وَ اَهْلِیْکُمْ نَارًا
بچ جاؤ اُتے ٹبّر بھی سارا
بیوی تے دھیاں پُت اکارا دوکارا
—— پُچھ ہووے گی تُساں تائیں

دھی بیٹی جیہڑی جاوے ننگی بازار نوں
اوہ پورا دیوث پاوے دوزخ دی نار نوں
جنت حرام ہے بے غیرت بدکار نوں
—— دسیا مدینے والے سائیں

اَدب دا ڈنڈا نائیں چکو اولاد توں
اَج دُنیا فسادی ڈرو اُس دے فساد توں
منگو پنائیں شیطان نامراد توں
اوہ دشمن پرانا شک نائیں

بیویاں تائیں نیکی راہ سکھاؤ — سادہ کھواؤ اتے سادہ پہناؤ
فانی ایہہ دنیا ناہیں چت لگاؤ — اس تھیں محبت چنگی نائیں

مال تے دولت جمع کرنی نہ آئی — کر دیہو صدقہ دیوے توفیق الٰہی
دیہو زکوتاں تے قربانیاں بھائی — نہیں تے دوزخ تیار تساں تائیں

بچیاں اپنیاں نوں قرآن پڑھاؤ — حدیث پڑھا کے وڈے عالم بناؤ
دھیاں نوں نیکی والے رستے لگاؤ — بے دیناں نوں ساک دیہو نائیں

پوہنچدا امرڈھ کا متھا باہیں بھی ٹنگدا — جوش وچہ ملاں جیوں میدان ہے جنگدا
لوکاں نوں صاف پتہ کر دے ڈھنگ دا — دیہندے حیران ملاں تائیں

جیوندیاں دے موہاں اتے مٹی جے پاوندا — بدو بدی دیکھو سچا بن داہے جاوندا
آپ نوں پاک آکھے جھوٹھا جہان دا — لوکاں نوں دستے دوزخ بھائیں

جے قرآن حدیث پڑھنا کم سی ثواب دا — روزے نمازاں حکم رب تواب دا
ایہنوں کی دھکا وچہ رب دی جناب دا — اپنے پڑھاوندا ایہہ نائیں

ایہندے اپنے لوں نیٹے وچہ کالجاں جاوندے — پڑھدے انگریزی اوتھے لوڑ رکھاوندے

داہڑیاں مناوندے تے مسجد نہ آوندے —— سگوں کرن مخول داہڑی تائیں

ناچیاں وانگ اوہو بوتھے بناوندے   زانی بدمعاش سو سو عیب کماوندے
مولوی اوہناں نوں نہ روک ہٹاوندے —— گونگا شیطان لوے نائیں

مولوی دے دل وچہ کدے خوف جے آیا   پتر نوں مسئلہ دساں ارادہ بنایا
بیوی نے داہڑی پھڑکے پرہاں ہٹایا —— میرے پت دا الھو نہ سکائیں

توں رہن دے مولوی پتا اپنے آپ دا   روگ نہ مگروں لتھا ایہہ کھنگ تا پدا
ایہہ منبر مصلا تجرے تینوں کی جا پدا —— ساڈوں تے چنگا لگے نائیں

ساڈیاں عوام دیاں عورتاں

پنڈاں دیاں دھیاں اللہ رحم کماوے   کدے ہوندا سی بنھ ہر کوئی عزت رکھاوے
دھی کو آری اکھیں سرمہ جے پاوے —— رڑکدا سی سارے ٹبر تائیں

سنگدا پھرے وڈا ویر بچارا   بھین میری نہ گھر کرے کی کارا
باپ الگ فکر مند سوہارا   لڑکی جوان شک نائیں!

اوہ بیوی نوں گھر لے تینوں شرم نہ آئی — لڑکی نوں لبھی کتھوں شرم حیائی
توں روکیا کیوں نہ ساڈی عزت گوائی — لوک کی آکھن میرے تائیں

کھدر دے لیڑے رنگ رنگ پان کوڑیاں — جے دھو بیٹھن سر لکدیاں پھرن بچاریاں
اج ویراں بھراواں کولوں سنگاں اتاریاں — اللہ بچاوے سبھناں تائیں

کپڑے اُچے پا پا ویس لگاندیاں — سُرخی وندا سہ ذرا شرم نہ کھاندیاں
مُنہ تے چڑیاں کڈھ سُوئیاں پھساندیاں — مُجھتی ہنیری دُور تائیں

ساڈیاں خاص دھیّاں

دھیاں پڑھائیاں ذودو گُتاں رکھاندیاں — جمدی نوں مائی ہوریں جاچاں سکھاندیاں
سُرخی تے پوڈر سُرمہ پُوچھلی پاندیاں — مُلاں جی روکدا نائیں!

بالغاں دھیاں کرن سائیکل اسواری — کالج نوں جاوے گندی مار اُڈاری
باپ تے بھائی دھیاں کے مت گئی ماری — کسے نوں غیرت آوے نائیں

اوہ آکھ کے جاوے میں اج چھیتی نہیں آونا — اساں سکولے جے ڈرامہ دکھاونا

میں بن لیلاں اپنا پارٹ اداونا —— مینوں اڈیکیو نائیں

باپ غریب نوں تے پتہ نہیں لگدا رن مکاراں قدر جانے کی پگ دا
جے لگ جائے پتہ بلے بھامبڑ اگ دا —— آکھے ایہہ کم جائز نائیں

گدھڑی جیہی رن اگوں خاوند نوں جھڑکدی دے پڑھدی اگوں تیری جان کیوں تڑکدی
دیکھیں ڈرامہ دھی نچدی ٹھرکدی —— ہوویں حیران بولیں نائیں

کل گئی میں کالج اوتھے ملیاں استانیاں سو سو مبارک مینوں دین زنانیاں
لڑکی تیری شالا مانے جوانیاں —— کیتا حیران سبھناں تائیں

وچ ڈرامے اس نے ناچ دکھایا وڈیاں نچاریاں نوں اوس مات کرایا
رہی جے جیوندی اللہ فضل کمایا —— کرے گی ترقی دور تائیں

چڑھدی اگھروں جدوں سائیکل تے پیاری کاٹھی تے بلبل وانگ مار اڈاری
ویہندی رہ جائے خلق سڑک دی ساری —— اوہ گئی اوہ گئی لبھی نائیں

سرخی تے پوڈر لا کے شیشے کول آوے تار تتی بھئیں کنڈل والاں نوں پاوے
ایہو کنڈیاں تے گڈیاں دا نقشہ تکاوے —— پیا ہنیر اندر دلاں دے پالوو

ڈب کے مرجاؤ تھوڑا سنکھیا کھالو ——— ایہہ زندگی بنڈھاناں نائیں

عوام دے بچیاں دی تربیت نیک گھرانوچہ

آؤ ہُن دساں تُہانوں بچے حلال دے ——— ماپیاں جنہے اللہ واسطے پال دسے
نکیاں عمراں کیویں عُمراں جال دے ——— پے گئے جنت والی راہیں

نِکّے ہندے نوں جیکر دین سکھادیئے ——— ادب سکھایئے تے نماز پڑھادیئے
آوے رمضان نالے روزے رکھائیے ——— بھانویں ادھ چوں توڑے حرج نائیں

پیندی پیندی عادت اللہ پکی بناوے گا ——— روزے نمازاں وچہ طاق ہوجاوے گا
پڑھے گا قرآن اللہ رنگناں لاوے گا ——— قسمتاں جاون دور نائیں

جمے جد بچہ رب دا شکر ادا دیئے ——— ستویں تاریخ تے عقیقہ کرادیئے
جھنڈ لہا دیئے سونا صدقہ ادا دیئے ——— جے سونا نہیں چاندی تی ہائیں

سوہنا جیہا نام تجویز کراونا ——— عبداللہ یا عبدالرحمٰن رکھاونا
بندہ خدادا ہووے بھل نہ جاونا ——— آکھیا مدینے والے سائیں

یا نبیاں رسولاں سندا نام رکھاؤ   آدمؑ یا عیسےٰؑ موسےٰؑ نوحؑ بلاؤ
ایوبؑ یعقوبؑ یوسفؑ یونسؑ بھراؤ   ____ سوہنے جے نام شک نائیں

***

بچہ جد بُھکھا ہووے ماں کول آوے   اوہ پڑھ بسم اللہ سچا دودھ پلاوے
نیک دُعائیں کرے اللہ نوں بھاوے   ____ زندگی دیوے اللہ سائیں

***

بچی یا بچہ اللہ نیک بناویں   پڑھے نمازاں اَتے روزے رکھائیں
نیک کمائی کرے میریا سائیں   ____ میریاں مَن لے دُعائیں

***

ہووے نمازی عبدالوُدود پیارا   روزہ بی رکھو جدوں ہویا اشکارا
ہووے مجاہد جاوے جنگاں نوں تارا   ____ اللہ دیویں ثواب میرے تائیں

***

چھنیاں مہیناں دے توں اللہ سکھاوندی   ہو ہو کراوندی تے سِر نوں ہلاوندی
اوہ ہُوں ہُوں کرداماں صدقے جاوندی   ____ پڑھدا ہے کلمہ چاہئیں چائیں

***

جد چلے زبان پھیر نماز سکھاوے   اپنے برابر کھڑا کرکے پڑھاوے
دیکھدا لانبھے ہَس ہَس دوہری ہو جاوے   ____ ہِیں چھڈے نہ دیکھے لانبھے تائیں

***

ہُن چھ سال دا جاں ہویا پیارا   نال مسیتے لے جائے باپ سوہارا

جاہل تے نکمے بچیاں دے حوالے ہر طرح

کرے دُعائیں ٹولہ مسجد دا سارا —— ایہنوں نیک بنائیں اللہ سائیں

پھیر دے کے قاعدہ مئیں کول گھلیا ہوش توں پہلاں بُو ہا رب دا ملیا
پڑھ لیا قاعدہ پھیر پارے نوں چلیا —— چاہے ماپیاں تائیں

پڑھیا قرآن تے آمین کرائی کپڑے جوڑے دوہاں جیاں دے بھائی
سُونی ہوئی گاں اک ہتھ پھڑائی —— لے میاں جی راضی راضی جائیں

بے دین عوام دے بچیاں دی تربیت

جمیاں مُنڈا گھر نمبرداراں دے پے گئے گو وخت اندر زناں تے نالاں دے
خوشیاں ہزاراں گھرڑے پھُل گلزاراں دے —— گوندیاں رناں چاہئیں چاہئیں

اِک نے اُٹھ جندا منجی نوں ماریا اِک لیا کے کوٹھے اُتے کھلاریا
اگ دی بھڑولی اندر رکھی سوہاریا —— چھُری بھی سرہانے زچہ تائیں

شوسی دی ٹاکی نالے رکھی سرہانے ڈیوں بلاوں بھوتوں بچن آیا نے
اپنے ولوں زور لایا گھرانے —— پر مُڑن تقدیراں ہرگز نائیں

منگ منگ لبھا منگو نام ٹکایا — چج وچہ پا کے روڑی اُتے دھرایا
چھجو تے زوڑا کدے گھسیٹا بلایا — ــــ واہ وا سُبحان اللہ سائیں

جھنڈو تے پھگو چینو ماڑی تے سون جے — گجاں تے آٹو پیراں دِتہ بلون جے
گاہیا تے ماہیا چھمن الاں بھی پون جے — ــــ نیکی توں دُور گئے چائیں

دھان رچایا گھرے کنجر نچائے — ہسی تے کڑے پائے کن ونھائے
مرکیاں سونے دیاں مامے لیائے — ــــ سبھناں توں خوشیاں تھاؤں تھائیں

ماما تے چاچا ماں سپلاں سکھاوندی — بابا بھی آکھے ماں صدقے جاوندی
ذرا گو زبان سِدھی گالاں پڑھاوندی — ــــ پھیر گالاں کڈھاوے خاوند تائیں

اوہ ماں نوں کڈھاوے دوہاں بہنیاں واریاں — ماسیاں دادے لگن دِلو پیار یالے
ہو پیا وڈا خیریں مارے اُڈاریاں — ــــ گالاں دی جاچ پوری پائیں

اونویں بے علم ڈنگر ہو یا جوان آں — آیا ویاہ کٹھا سارا جہان آں
نکاح دے وقت اج سارے حیران آں — مُنڈے نوں آوندا کجھ نائیں

میاں آ بیٹھا بسم اللہ پڑھاوے — اوہ بسم اللہ آکھ اگوں نا کے جاوے

کلمہ کلام بھلا کس طرح آوے
جاہلاں دا جاہل بولے نائیں —

سگوں مینوں نوں جھڑکن میاں کیوں پڑھاویں توں
منڈا انجان اگے دوڑ دا جاویں توں
اک اک حرف کر کے جیکر پڑھاویں توں
تینوں آپ نوں پڑھونا اوندا نائیں —

اوس انج بھی کیتا بے پرواہ نہ چلی آ
پھس گئی جان منڈے سندی اکلی آ
میاں فرماوے منڈا بالکل للی آ
ایہنوں کجھ اوندا جاندا نائیں —

ہن کرن صلاحیں کجھ کرو کراؤ
منڈے دے تھاں کوئی ہور بٹھاؤ
ہور کوئی دا کھیڈو اُٹھو داناؤ
مراثی نوں آکھن دادا آئیں —

توں مینوں اگھ ساڈی عزت رکھاوے
ہیٹھی جیٹھی کر کے نکاح پڑھاوے
پنج روپئے وادھوا ساں نہیں پاوے
منڈے دی گل کوئی نائیں —

مینیں نے کر دتا اُچی اعلان آں
منڈا تے چوہدری دا اصلوں نادان آں
میں دیکھ کے آواں کی کجھ آہندا قرآن آں
ٹھہرو ذرا ایسے تھائیں —

کدھری پچھوں آیا آکھے فکر نہ کائی
لبھ پیا مسئلہ کیتا فضل الٰہی
انہاں پڑھ پڑھ علم ساری عمر لنگھائی
پھسیاں کڈھایئے لوکاں تائیں —

بیٹھ کے مَیں چھنتا پانی منگایا — پڑھیا نکاح دم پانی تے پایا
نکاح والا پانی مُنڈے تائیں پلایا —— ہوئیاں وَدھائیاں کرماں تائیں

نویں روشنی دے بچیاں دی تربیت تے نام

جمعہ چُھٹی آتے پک پکا کے — مسٹر تے مسز راوی دریا تے جا کے
سیر نوں گئے دو نویں کشتی کرا کے —— کشتی وچہ ہُندیاں صلاحیں

ڈیری ڈیری مائی وائف دسو کی بنتا ئیں — میں ڈیوٹی تے پنڈی تُساں بچہ بھی جننا ئیں
ٹرپ بائی ٹرپ میں ایہہ تا نا نہ تننا ئیں —— بار بار آیا جانا نائیں

لیڈی ولنگٹن اندر تُساں نے جاونا — یا گنگا رام جا کے گنگا رام بناونا
ہاسپیٹل کیہڑا تُساں جنناں چناوناں —— فیصلہ ایتھے ای مکائیں

وائف فرماوے میں ولنگٹن ہی جاواں گی — ڈاکٹر دوست اوہنوں حال دکھاواں گی
جیویں اوہ آکھے اوویں عمل کماواں گی —— فکر دی لوڑ تُساں نائیں

مینوں اگے بھی اوس بچہ آپ جنایا سی — ویری گُڈ ڈاکٹر اساں آزمایا سی

فادر آف چلڈرن لوکاں لقب کھایا سی ـــــ اوہدے بغیر چارہ نائیں

شام گھر آئے صبح پنڈی تیار یاں ے آکھ گڈ بائی ریل کار اسوار یار
اگلے دن میم رانی مار اُڈاریاں ـــــ ہاسپیٹل آئی چاہیں چائیں

اے سیکشن سنداسم نے راہ لیا فیملی روم اک پیڈ کرا لیا
دو من بیڈ ویری گڈ ڈیرا جا لیا ـــــ خیر گزارے اللہ سائیں

نرس اسپیشل اک خدمت نوں آ گئی اک ہڈ وائف نالے پھیریاں پا گئی
رب دے حکموں آخر گھڑی اوہ آ گئی ـــــ دے دتا بچہ اللہ سائیں

لے گئیاں نرساں واہ واہ عرصہ رہا نا ماں نوں نہ ویکھن دیون اوہدا آیا نا
ہسپتالیں جمے اینویں سارا گھرا نا ـــــ دائیاں مائیاں دی لوڑ نائیں

نہ بانگ نہ نام نے نہ جھنڈاں لہائیاں عقیقہ نہ صدقہ نہ خیراتاں کرائیاں
وچہ کلتاں پہنچ چاچیاں تائیاں ـــــ بے بی نوں چکن چائیں چائیں

چھ مہینے دا بے بی باپ اُڈیکدا نہ اللہ نہ ہو ہو وانگ باندریاں چیکدا
بتاں تے سوٹا اندر زندگی دھریکدا ـــــ ہلک پاؤڈر پیوے چائیں

پنج سال تک بے بی نام ہنڈایا ماں پیو نال نہ کوئی اُنس ودھایا
جیویں گُگڑی دا چوچا آپے کھان تے لایا ـــــ دلی محبت پیدا نائیں ،

نویں روشنی دے نام اتے اک حکایت

حاجی جمال الدین اک نیک انسان سی قوم دا ارائیں پکا مسلمان سی
لوہے دا کارخانہ نالے دوکان سی ـــــ سخی سی خرچے مال تائیں ،

اوہدا اک بیٹا اسلم نام سوہاوے پڑھے نمازاں اتے کالج بھی جاوے
داہڑی بھی رکھی ہوئی شرم نہ کھاوے ـــــ ساتھی کرن مخول اوس تائیں

مر گیا حاجی سوہنی زندگی گزار کے جنتیں پہنچا ٹھیڈا دنیا نوں مار کے
ہُن اسلم نوں کم کالج چھڈیا ہار کے ـــــ کم چلاوے پیو دے تھائیں

بہت ہی نیک لڑکا سوہنا جوان آں باپ دی طرح پکا مسلمان آں
دال گراں چوک اندر وڈی دوکان آں ـــــ شہر لاہور بھلیں نائیں ،

ہما اوہدے کول بیٹھا اک دن یُوں سبب جی اوہ مری دی تیاری نال ساتھی بھی سب جی

کرن تیاری چیزاں سطاں دی سب جی ۔ —— مینوں بھی دسیو نے چاہیئے

یار اک اوہدا بی۔اے پورا جوان سی ٹیلیفون کیتا کتنے میرا دھیان ہی
اگوں اک بچی بولی بہت نادان سی —— اوہ گلاں کجھ بجھے بچی تائیں

اوہ دس نہ سکی پھیر ایہہ اسنوں فرمادے دُزدانہ نوں سدا اُتے فون دے آوے
آگئی دُزدانہ گل ختم کرادے —— مینوں حیرانی اپنے تھائیں

میں آکھیا یا توں جی ایہہ ناں کی بلایا جے آکھے دُزدانہ کیہا شک کی پایا جے
میں آکھیا پھیر سوچ سمجھ تبلایا جے —— غلطی نہیں لگی تساں تائیں

اوہ بی۔اے دا طالب علم گوں میرے تے پاوندا اہل علم گھراں وچ ایہہ نام سوہاوندا
ماڈرن نام ساتوں بہت ہے بھاوندا —— شک کی پئے گیا تساں تائیں

میں آکھیا فارسی دُزد چور نوں آکھدے دُزدانہ دے معنے چوری چوری اوہ بھاکھدے
ہوش دے ناخن لود کی اوپٹا کدے —— بی۔اے نوں لاج لاؤ تائیں

ایہہ فارسی لفظ جدوں معنٰی ہیں دسیا اوہ ہویا شرمندہ اسلم ماڑا جیہا ہسیا

سلہ یعنی فلاں نے فلاں کی طرف دُزدانہ نگاہوں سے دیکھا، عام بولا جاتا ہے۔

بی۔اے وچار اچاہی، علم دی پھسیا ——— میں کیہا جو چاہیا اوہنا تائیں

اصل وچہ ایہناں دا قصور نہ کائی — سی، اے، ٹی کیٹ وچہ عمر گوآئی
انگریزی زبان سندی ہووے پڑھائی ——— علم پڑھاوے کوئی نائیں

دُرِدانہ کتنے لکھیا ہویا ڈٹھا غریب نے — دھی دا نام رکھیا ایرانی جیب نے
ایس شدنوں نقطہ جاتا بے نصیب نے ——— موتی دا دانہ سمجھیا نائیں

دُردانہ ایس نے دُزدانہ بنالیا — لاہور وچہ آگے کِسے سُنیا نہ بھالیا
پروین پرویز اخگر اختر ٹکالیا ——— معنیاں دا پتہ کیتا نائیں

آؤ ہُن دساں بالاسندیاں کہانیاں — نیکیاں کمائیاں موجاں جنتیں مانیاں
چھوٹی جہی عُمرے کاراں نیک سوہانیاں ——— پڑھو قرآن پاک تائیں

قبل قرآنوں پہلے قِصّے سُناواں میں
پھیر اصحاباں سندی خدمت وچہ آواں میں
مُحدِّث امام پھیر اُمّتی دکھاواں میں
غور دے نال پڑھدا جائیں

رئیس الموحدین حضرت ابراہیم ع دا بچپن

شاہ نمرود جو سی بیٹا کنعان دا — بڑا منکرِ اسلام شامی شاہی چلاوندا
کوئی نجومی اوہنوں آکھ سناوندا — اپنا زوال نیڑے پائیں

کِسے گھر ایس سال لڑکا اِک جمّے گا — ہیبت اوہدی تھیں تیرا تخت ایہہ کنبے گا
بُتاں تے مورتاں نوں ایسا اوہ جھبے گا — رہن نشان دیوے نائیں

بُت پرست ساری قوم نکاری! — تارے تے چند سُورج پُوجن ہاری
رب توں بیگانی دن رات اوہ ساری — اللہ نوں جانے کوئی نائیں

بادشاہ نے حکم سارے ملک چڑھایا — جیہڑا بھی بچہ جمّے جاوے مروایا
دُور نزدیک گیا عمل کمایا — گھر دی نہ خبر ظالم تائیں

اپنے ہی شہر وچ سوہنا اک جوڑا سی — اوہنا دے گھر وچ اولاد دا توڑا سی
حاملہ مائی ہوئی فضل نہ تھوڑا سی — کون مٹاوے لکھیاں تائیں

جنن دے دن مائی گھروں سدھائی — شہر تھیں باہر اک غار وچ آئی

اوتھے ہی جنیاں اوتھے چھڈیا جائی ۔ —— دودھ دے ٹیلے جاوے چائیں

دودھ پلاوے غار وچے کھڈاوے —— روٹی ٹُک کرن خاطر گھر یہی آوے
جے نعلم اللہ پئے رکھاوے —— اللہ توں غالب کوئی نائیں

کوڑے نوں پتہ اے پر سارے لوکاں ونڈے —— گل نہ کردے کدھرے ایسا چھپاوندے
اک دن رات نوں اوتھے جشن مناوندے —— کڈھیو نے باہر بچے تائیں

عشاء دا ویلا لنگھدے پاسے تکا کے —— زہرہ دکھایا تارا انگلی اٹھا کے
اوہ رب ساڈا امتحاں ٹھیک بنا کے —— ایہے نوں پوجیں عمراں تائیں

اوہ ڈُب گیا تارا بچہ چاہڑیاں ماردا —— جو چڑھے ڈُبے میں نہیں اس نوں پکاردا
پھیر چڑھ پیا چند آیا حسن نتاردا —— رات ساری دا نگاہن پائیں

ایہہ رب میرا اے جو چمکے سوایا ! —— آخر اوہ وی ڈُبا بچے آکھ سنایا
جے رب نے مینوں نہ ہدایت تے لایا —— ہوساں گمراہ شک نائیں

چڑھ پیا سورج ہو یا روشن جہان آں —— آہ وڈا اے رب ہوسی کہندا نادان آں
جاں چھپیا اوہ وی بچے کیتا اعلان آں —— میں مشرک توہاڈے ورگا نائیں

میری توجہ اوس ذات وَل آئی　　جس فطرت اُسماناں اتے زمیں بنائی
میں ہاں اک پاسے ایہناں شرکاں توں بھائی　　اللہ بچاوے میرے تائیں ——

نکی جیہی عُمرے دیکھو عقل کمال سی　　قوم پوری دا نیاں وَلی خیال سی
اوس چھڈ یاں ریتاں منیاں جل جلال سی　　وڈا موحد جگ پائیں ——

ایہہ آذر دا پُتر ابراہیمؑ پیارا جے　　بُتاں دا توڑ دے تے خلیل سوہارا جے
پچھہ بھی پا یا کیتا شاہ نے اشارا جے　　پر رب دا دوارا چھڈے نائیں ——

---

۱۳ تیراں سال دی عمر وچ حضرت اسمٰعیلؑ دا قربان ہون واسطے تیار ہونا

چھیاسی سالاں دا بڈھڑا حضرت خلیل سی　　رب اُگے دُعا کردا نال دلیل سی
بچہ نہیں کوئی میرے مالک جلیل سی　　اک پُتر دیہہ نیک میرے تائیں ——

تاں ہاجرہ وچوں اللہ پُتر عطا یا　　اسماعیل اوہدا نام لگا یا
جمدا مہاجر اللہ کتے لو چا یا　　اجے تن مہینے عمر نائیں ——

جنت دیاں راہیاں وچہ قصہ بیان جے — اوتھوں جا پڑھو جیکر دل دا دھیان جے
پڑھیئے تے رویئے پکا ہندا ایمان جے — درد قضیہ اَنت نائیں

تیراں سال عمر ہوئی اسماعیل دی — سُفنہ اک دیکھے ذات حضرت خلیل دی
کراں قربانی پُتر نیک اصیل دی — اُٹھیا فجرے چائیں چائیں

اُٹھو سویرے پُتر تائیں فرمایا — میں ویکھیا اے سُفنے وچہ میریا جایا
ذبح میں کیتا تینوں گلا کٹایا — تُوں بھی کجھ دس میرے تائیں

بچے نے کیہا حاضر میری جان آں — کرسٹو اونویں جیویں حکم رحمان آں
صبر میں کرساں جیکر چاہیا سبحان آں — کردا بے صبری ہرگز نائیں

تاں اگلے دن حضرت کہندے ہاجرہ تائیں — بچے میرے نوں سوہنے کپڑے پہنائیں
نہلا کے وال واہ کے سُرمہ بھی پائیں — اساں جاونا کسے سجن تائیں

اکو رُت والی کردی بچہ تیار آ — مکھڑا نوری چمکے کھڑی گلزار آ
تاں رب دے خلیل نے لئی چھری ہتھیار آ — نالے بغل لکالیا رَستی تائیں

تاں کوہ دُور شہروں منیٰ میدان آں — اَج حج نوں جاندا جتھے سارا جہان آں

راہ وچہ تن وار ملیا شیطان آں —— روکدا رہیا دوہاں تائیں

پہلاں ایہہ بے ایمان مائی کول گیا سی —— پتر کتھے نی جا کے اوسنوں کہیا سی
ایتھے ہنڑے سی پھردا باہر باپ نال گیا سی —— مل گئے کسے دوست تائیں

کملیئے بھولیئے توں کمل کھلا رہیا —— پتر تیرے نوں نبی لے گیا باہر
اوہ کرے گا ذبح اوتھے جنگل وچکار آ —— ہوش نہ کوئی تیرے تائیں

مائی نے کیہا دس وڈیا سیانیاں —— کدے پتر بھی مارے کوئی اکھیاں کانیاں
کمند اشیطان یوں ایہہ بھیت نہیں جانیاں —— آیا سی خواب نبی تائیں

بیٹے نوں ذبح کردا ڈٹھا ایہہ خواب آ —— وحی الٰہی سمجھے کم خراب آ
تاں مائی شیطان تائیں دیندی جواب آ —— نبی دا خواب جھوٹھا نائیں

سُفنہ رسولاں سند وحی سبحان دی —— جے پت میرا لگے راضی ذات رحمان دی
میں لکھاں کملے شکرے مائی فرماوندی —— ایدوں کوئی درجہ اچا نائیں

جے لکھ پت ہووے رب منگے قربانیاں —— دے دیواں سارے اوہدے ناموں گھمانیاں
توں ہی شیطان کوئی پھریں کردا شیطانیاں —— دور ہو ایتھوں چلا جائیں

کہا کے پھٹکاراں اوتھوں نٹھا منی نوں — راہے آملیا تاں رسول خدا نوں
آکھے خلیلا خواباں پچھے نہ جاتوں — ایہہ خواب شیطانی شک نائیں

پڑھیا لاحول تاں پھیر رب دے خلیل نے — لعنتاں پائیاں ڈاہڈا کیتا ذلیل نے
اونوں جواب دتا اسماعیل نے — ہوون پھٹکاراں تیرے تائیں

دونویں بزرگ اسنوں پتھر پھیر مار دے — ظالماں مگروں لہہ جا اُچی پکار دے
ہون دیہہ ذبح وچہ سچے دربار دے — مڑکے ایہہ ویلا لبھنے نائیں

دے جد پتھر چھپیا اگے نوں جاوندا — تھوڑی جیہی دور جاکے سامنے آوندا
اونوں پیغمبر پھیر لعنتاں پاوندا — نس گیا اونویں دسیا نائیں

ہور جاں دور گئے دیندا وکھالیاں — پڑھ کے لاحول حضرت کڈھیاں گالیاں
پتھر پھٹ مارے نالے اکھاں وکھالیاں — پھیر اوس جرأت ہوئی نائیں

ہن پہنچ گئے دونویں منزل اُتے پیاریا — باپ پیارے بیٹے تائیں پکاریا
ہوُرا اللہ ولوں کم تیار ریا — ہن دیر نہ لگے ساڈے تائیں

ذبح ہون توں پہلاں نکے بچے دیاں ست وصیتاں

جاں ہوئی تیاری بچہ عرض سناوندا — ست گلاں یاد میریاں رکھیو الاوندا
نڑنویں (۹۹) سالاں دا بابا اگوں فرماوندا — چھیتی دسیں نہ دیر لائیں

پہلی وصیت اسماعیل فرمائی — چھری نوں تیز کرلو خلیل الٰہی
تیس کمزور متاں وڈھے نہ کائی — ہووے تکلیف میرے تائیں

دوسرا بھئوں لتا باہاں بھی میریاں — ذبح دے ویلے ترفاں چار چوفیریاں
خون نہ پئے جانے اُپر چادراں تیریاں — ہوواں بے ادباں وچوں نائیں

تیجی وصیت توہاڈی عمر وڈیری آ — توہاڈے ہتھیں ہن موت آونی میری آ
صبر کمائیو رکھیو وڈی دلیری آ — صبر بغیر چارہ نائیں

چوتھی وصیت حضرت بھل نہ جاونا — میرا اسلام میری ماں نوں پوچاونا
آن کے چھیتی ٹر چلیا پہرا ہونا — خدمت دا موقع ملیا نائیں

پنجویں وصیت حضرت کرم کماویو — لمو بھنا کرتہ میری ماں نوں پوچاویو
صبر کماوے ایہہ نصیحت فرماویو — مُڑکے میں آؤناں نائیں

چھیواں جو میرے ہانی میرے نال کھیلدے — پھردے سال کٹھے جیویں پھل رویلدے
ساڈے گھر آون نہ مُن پیلدے پیلدے — اگ لگے گی اماں تائیں

ستواں جے بچہ تیتھے کیتھے گوایا — آکھیو میں ہاں اوہدے کول چھڈ آیا
جو تیتھوں تے میتھوں چنگا رکھے گا سایا — کوئی تکلیف آوے نائیں

سُن کے وصیتاں نبی پکڑ گرالیا — لتاں باہاں بنھ متھے بھرنے لٹا لیا
اکھیاں میٹیاں تے چھرا اچلایا — اللہُ اکبرُ کہیا چائیں چائیں

چھُری توں پہلاں ہی رب نے جبریل نوں — ایہہ جاء دُنبہ جلدی پہنچ خلیل نوں
مہج نال ہیٹھوں کڈھیں اسماعیل نوں — دُنبے نوں پاوے اوہدے تھائیں

چل گئی چھُری مارے خون شرارے — اکھیں میٹیں الحمد خلیل پکارے
شکر خدا دا اللہ لایا کنارے — سُفنے نوں پورا کیتا تائیں

جاں کھولیاں اکھیاں نقشہ ہور دسایا — ذبح ہے دُنبہ اسماعیل بچایا

قبول نہیں کیتا رب دل گھبرایا —— تاں کیتا اعلان اللہ سائیں

میرے خلیلا توں چھڈی کسر نہ کائی ذبح دے اُتے طاقت پوری توں لائی
بچے تیرے بھی ستھری کر کے دکھائی —— دھون بلائی ذرہ نائیں

ایہہ میری آمرضی تیرا بچہ بچا لیا ذبح عظیم اوہدی تھاں تے کوہایا
اَیسے بچے بھی ہُندے جگ نوں کھایا —— دیندے ہاں نیکی نیکاں تائیں

حضرت محمد رسول اللہ صلعم دا بچپن
اللہ تعالیٰ نے آپ دی زبان تے کن جھوٹھ تھیں بچائے

نو دس سال عمر نبی جاں پاوندا منڈیاں دے نال مال چارن نوں جاوندا
اُمت دے واگی نوں رب جاچ سکھاوندا —— بکریاں توں شروع کیتا تائیں

سرور فرماون منڈے بہت شیطان سی بکریاں چارن گاون گندی زبان سی
پھیر جھوٹھیاں باتاں وچ دن ایہو دھیان سی —— بچن دی بجت کوئی نائیں!

رات نوں ملکیوں باہر مال بہاوندے اک منڈے نوں روٹیاں خاطر گھلاوندے

ٹُردے ہوئے نوں ڈاہڈی پکی پکاوندے —— سبھناں دے گھروں روٹی لیائیں

* * *

جنے ایالی سبھناں دے گھر جاوے —— روٹیاں کٹھیاں کر کے اک تھاں ٹکاوے
ابوجہل کافردی پھیر بیٹھک وچہ جاوے —— گاوندا ای لونڈی تینے چائیں

* * *

یاد کریندا گیت خوب پکاوندا —— آکے پھر منڈیاں نوں گیت سناوندا
ہر اک سن کے یاد کر داتے گاوندا —— ایہہ اینویں رواج پکا پائیں

* * *

جے تاجراں دا پتہ لگے شام تھیں آئے —— روٹی والے نوں اودوں آکھیا جائے
بیٹھکوں تئیں جو اوہ ناول لیائے —— پھیر آن کے سناویں ساڈے تائیں

* * *

شہر وچ ویاہ وڈے گھر کسے آیا —— کنجریاں گاون دا اعلان کرایا
ساتھیاں نے اودن شہر مینوں گھلایا —— اج واری تیری اے شک نائیں

* * *

روٹیاں لیا ویں نالے گون بھی سُننے ایں —— چنگے چنگے چوندے ہوش نال چُننے ایں
اساں عقل دے لیڑے وچہ پا کے پُننے ایں —— ہوش دے نال جائیں آئیں

* * *

حضرت فرماون جاں میں شہر نوں آیا —— اک پتھر دے ول اُنگلی کر کے فرمایا
میں ایس پتھر تے بہہ کے ساہ کڈھایا —— بیٹھا بھی رہیا دیر تائیں

آیا ہُنگلاٹ رتوں لماں میں پے گیا　　لنگھ گئی رات اوتھے سُتا ای رہ گیا
دوسرا ساتھی آکے روٹیاں لے گیا　　—— تینوں گھلوندے مرکے نائیں

دِنے میں واپس گیا ہوئی لڑائی　　چنگی توں ساتوں آکے روٹی کھوائی
چنگا توں راگ سُنیا کیتی کمائی　　—— تینوں گھلوندے مرکے نائیں

بُھل گیا چیتا کدی پھیر گھلاوندے　　آگئے تاجر پیٔے باتاں نے پاوندے
پڑھدے نے قصے نالے ناول سناوندے　　—— روٹیاں لے کے سُن کے آئیں

حضرت فرماون آہ بپتھر یار ہمارا　　میں ایس تے آکے بیٹھا پھیر دوبارہ
آگئی نیندر میرا چلے نہ چارا　　—— اللہ جھوٹوں بچایا میرے تائیں

نہ کناں نے سُنیا تے نہ جیبھ تھیں بولیا　　اللہ بچائے نبی وِنترا کھولیا
نبی ساڈے دا بچپن اللہ نے تولیا　　—— اُتریا پورا گھٹیا نائیں

ایہہ رب دے نبی ایہناں دی شان اُچیری آ　　صحاباں دے بچے دستاں کیڈی دلیری آ
نیکیاں دے گُتھلے چند نیکیاں گھیری آ　　—— جنت دیوے نے اللہ سائیں

اصحاباں دی اولاد دی تربیت

چھوٹے ہوندے پہلا کلمہ پڑھاوندے — معنے سکھاندے تے پکا کراوندے
ذرا وڈے ہوندے چھڈیں ایہو سبق پڑھاوندے — شرک دی بات بولیں ناہیں

پڑھ پڑھ آیتاں دسّن پاک قرآن چوں — یاد کراون آیتاں اپنی زبان چوں
کھڑن میتے نیڑے دور دس مکان چوں — مسجد وچہ رونق بالاں تائیں

وچہ نماز بچہ پچھے کھلارنا — پڑھنی سکھونی نالے پیار بچکارنا
دس سال منڈے تائیں کٹنا مارنا — چھڈن نماز دینی ناہیں!

پھیر نکیاں بچیاں تائیں روزے رکھاونے — بھکھے جے رون بچوں چپ کراونے
نیکی دی عادت پونی نیک بناونے — ایہہ ماپیاں دے ذمے شک ناہیں

روزے دے متعلق مائی ربیع بن معوذ دا بیان

وچہ بخاری ایہہ روایت آئی — مائی ربیع جو معوذ دی جائی

آکھے محرم نوں نوں نبی اکھی — دسیا عاشورہ روزہ چاہئیں

اسیں سب لوگ دسویں سندا روزہ بال رکھدے — اجر تے لذت اللہ پاک توں چکھدے
بچے اساڈے روزہ رکھدے تھکدے — بعد دوپہر رو دن ڈھائیں

بھکھ پیاس اوہناں تائیں ستاوندی — میں رُوں لیا کے اوہدے کا لھے بناوندی
کھڈونے بناوندی تے بال رچاوندی — توڑن نہ دیواں روزے تائیں

شام تک اج نج لا کے لنگھاوندے — کھلدا روزہ بالاں تائیں رجاوندے
نیکی سکھاوندے تے نیکی کراوندے — پلدے بی بال ایہنیں رائیں

اک مقدمہ تے عمرؓ دا فیصلہ

وچ بخاری اک واقعہ آوندا — جاں عمرؓ خلیفہ ہیسی حکم چلاوندا
پیتی شراب اک بندہ دسیاوندا — اندر رمضان ٹلمیا نائیں

پھڑکے سپاہیاں کول عمرؓ پچایا سی — لگا دربار حضرت غصے وچ آیا سی
گج کے شیر رب دے آکھ سنایا سی — اوئے شرم نہ آئی تیرے تائیں

بے نصیبا ایہہ رمضان مہینہ ایں　　بچے بھی ساڈے پئے لُڈے خزینہ ایں
کھدے روزے تے توں کیڈا کمینہ ایں　　——رمضان دا لحاظ کیتا نائیں

خلیفہ جی اُس دُرّے اوس نوں مارے　　وٹ وٹ کے مارن نہ لحاظ گزارے
کڈھ دتا شہروں طرف شام دربارے　　——وڑن مدینے دینا نائیں

حضرت عائشہ صدّیقہ رضی اللہ عنہا دا بچپن دا حافظہ

چھ سال عمر جدوں نبی نوں نکاحی　　نوں سال عمر ہوئی گھر وچہ آئی
اٹھاراں سالاں دی عمر پے گئی جدائی　　——دِتا رنڈیپا اللہ سائیں

سال پنجتالی پھیر رنڈیپا گزاریا　　دین دی خدمت دن رات دی کاریا
جھگڑے مکائے پھیر صحابا ندے پیاریا　　——دھن دھن علم مائی تائیں

بائی سو دس ۲۲۱۰ حدیث یاد پیاری　　جو نبی تھیں سُنی یاد رکھی اوہ ساری
حافظہ تے شوق دِتا ذات غفاری　　——رحمت برسائی اللہ سائیں

حافظہ

وچہ بخاری دے روایت آوندی
اپنی زبانی مائی آپ فرماوندی
میں نکی جیہی کھیڈاں پاس نبی سناوندی
چیتا ہے اجے میرے تائیں

سَت ساڈھے سَت عمر آکھیا مائی
سورۃ القمر ایہہ آیت جدائی
اَدُھی وَا اَمرَ وچہ آکھے آکھی
بُھلیا چیتا مینوں نائیں

کر خیال ہُن شوق تے دھیان دا
مائی جی اُتے کیڈا فضل رحمان دا
اُتاں دیاں اُتاں شوق یاد کراوندا
دین پیارا بالاں تائیں

حضرت عمیر مولیٰ ابی اللحم دا شوقِ جہاد

ابُو داؤد اِک روایت سُنائی
عُمیر غلام ابی اللحم دا بھائی
عمر چھوٹیری اُتے شوق لڑائی
عرض کریندا سرور تائیں

میں خیبر دی جنگ وچہ جاونا چاہوندا
ابی اللحم تائیں جا سفارش لیاوندا

بھرتی کراؤ مینوں عرضاں سناوندا —— پہنچ گئے خدمت سرور تائیں

ابی اللحم آکھے حضرت میرا غلام ہے —— نکا جیہا بچہ شوق جنگ دا خام ہے
ے چلو نال رورو کردا سلام ہے —— کیتی سفارش نبی تائیں

بچے نکے دا شوق دیکھ جہاد دا —— دتی اجازت بھریا بھانڈا مراد دا
اک ہور بھی رتبہ تلواردی داد دا —— سرور عطائی اوہدے تائیں

تسمے نوں تنگ کرکے گل وچہ پائی —— قدسی چھوٹا میچوں وڈی وسیائی
اوہ گھسڈی اوے دیکھ ہسّے لوکائی —— شابا مجاہدا تیرے تائیں

ہوگیا خیبر فتح فضل الٰہی —— غنیمت تمام نبی ہتھیں ونڈائی
تھوڑا جیہا حصّہ ملیا ایہنوں بھی بھائی —— سرور کولوں کجھ دتا اسدے تائیں

پتہ سی سارا میں نے بال نادان آں
نالے غلام دوجے ہتھ وچہ جان آں
حصّہ نہیں پر شہادت دھیان آں
—— ایہہ دینی محبّت شک نائیں

عمیر بن ابی وقاص دا شوقِ جہاد تے شوقِ شہادت

وچہ اصحابہ راوی ذکر لیا وندا　　سعد دا بھائی جو عمیر سدا وندا
ابی وقاص دا ایہہ پُت فرما وندا　　—— جنگ بدر دا شوق رہوہاں تائیں

سعد جوان اُس تے جانا ضروری　　لشکر تیاری کر کے آئے حضوری
تکیا عمیر پچھے مُنہ اُتے نوری　　—— تاں سعد نے کیہا اُس دے تائیں

توں کتھے پچھے نائیں ایتھے چھپدا چھپاوندا　　کردا سرگوشی بھائی عرض سناوندا
سرور نہ موڑن بینوں ڈر ہے آوندا　　—— متے آکھن توں نکا ایں جانا نائیں

تے شوق ہے میرے تائیں ڈاہڈا ای جنگ دا　　ہوواں شہید دل رب توں منگدا
سامنے نہ ہوواں نبی پاک توں سنگدا　　—— موڑ نہ دیون میرے تائیں

جاں سرور دے پیش ہوئی فوجی قطار سی　　اوہ نکا جیہا وچہ کھلا ڈٹھا سرکار سی
پھڑ کے باہوں سرور کڈھیا باہر سی　　—— توں جنگ وچہ جان جوگا نائیں

جاں ملیا جواب دو سرور دوں چانگراں ماریاں　　رلاں پیا دیوے کرے گریہ زاریاں

رب دے حبیبا آساں تکیاں ساریاں ——گھر نوں میں جاون جوگا نائیں

جاں سرور نوں پتہ لگا رحمت فرماندے خیبر نوں جان دی اجازت عطا ندے
ہن دو لویں بھرانا ہیں پھلے سماوندے ——نالے تیار چا ئیں چائیں

عُمیر دی آس پوری ہوگئی پیاریا دوجی سی آس جاواں اوتھے ای ماریا
ایہہ بھی تاں فضل اللہ پاک گزاریا ——ملی شہادت اوسے تائیں

بچیاں نوں جہاد دا شوق

اُحد دی خاطر ہویاں لشکر تیاریاں باہر میدان وچہ صفاں کھلیاریاں
آن کے نظراں جدوں سرور نے ماریاں ——بالاں دا انت کوئی نائیں !

سرور فرمایا بال کوئی نہیں جاونے آساں کافراں کولوں نائیں بچے مرواونے
اوہ بندے جاون جیہناں کافر مکاونے ——بچیاں دی لوڑ اوتھے نائیں

عمرؓ دا بیٹا عبداللہ بھی موڑیا زید بن ثابت تائیں فوجوں وچھوڑیا
اسامہ بن زید زید ارقم دا توڑیا ——براء بن عازب جاوے نائیں

عمرو بن حزم اتے اُسید انہاں جاتوں | اوس دیا پُتا واگ پچھاں پرتا توں
ابو سعید خدری مُڑ جا بھراتوں | ــــ بچیاں دی لوڑ اوتھے نائیں

سُمرہ نہ جاوے پُت جُندب پیارے دا | رافع خدیج دا صحابی ہمارے دا
موڑ دتے سارے حکم نبی سوہارے دا | ــــ بالاں دا کم اوتھے نائیں

خدیج تاں عاجز ہو کے عرض سُناوندا | پُتر میرا رافع تیر چلاوندا!
ایہدا نشانہ کدے خطا نہیں جاوندا | ــــ ایہنوں نہ موڑو سرور سائیں

رافع بھی اُچا ہو ہو دیوے دکھالیاں | ہیں وڈا معلوم ہوواں اندر پالیاں
تاں سرور نے ایہدے دلوں دفعاں ہٹا لئیاں | ــــ مل گئی اجازت رافع تائیں

تاں سمرہ بن جندب کہندا متریئے باپ نوں | مرہ بن سنان جا کے آکھ توں آپ توں
مینوں اجازت بخش دھکاں سراپ توں | ــــ میں رافع توں تگڑا شک نائیں

مرہ نے کیہا حضرت سمرہ رن دلیر آ | ایہہ کُشتی وچ رافع نالوں بکری شیر آ
جاں حضرت گُھلائے پیچ مُچ سمرہ نے گیریا | ــــ ڈھا لیا حضرت رافع تائیں

ہُن حضور نالے دیتاں اجازتاں | نیکی ول بھجناں نیکاں بچیاں عادتاں

ہوراں اُتے بھی ہو گئیاں نے رحمتاں —— نال رَلا لیے سرور تائیں

مار دھیان بچے سارے نے جاندے موت نال کھیڈن جاناد چہ میدان دے
ہر جنگ دی موت نوں اوہ جنت جاندے —— موت نوں سدھے جاون تائیں

ابو سبع ذکوان بن عبد القیس دی قربانی

فوج دی دیکھ بھال کیتی سرکار نے اپنی اپنی تھائیں سارے تیار نے
بہت کویلا کم ہور اسوار نے —— ختم کیتو نے قصے تائیں

پے گئی رات ہُن ڈیرا جمایا بندیاں بچاہاں تائیں سرور فرمایا
تُساں فوج دا پہرہ دینا فرض لگایا مگروں پھیر آکھن سبھناں تائیں

میرے تنبو تے کون پہرہ ادا دے گا مینوں سو آکے رات جاگ لنگھاویگا
اُٹھیا اِک بندہ حضرت عاجز آوے گا —— تاں پچھیا نام سرور سائیں

اوس آکھیا اگوں حضرت نام ذکوان آں بیٹھ جا حکم کیتا نبی سلطان آں
پھیر فرمایا کون ایسا جوان آں —— جو کرے حفاظت میرے تائیں

تاں اُٹھیا اِک بندہ آکھے حاضر غلام جی — نبی فرمایا بچہ تیرا کی نام جی
ابُو سبیع کہندا میرا نام امام جی — بیٹھ جا کہیا سرورِ سائیں

پھیر فرمایا میری راکھی کون کرے گا — جے آوے کوئی دشمن نال اس دے لڑیگا
مینوں بچاوے اتے آپ اوہ مریگا — اُٹھیا اِک آکھے میں ہاں چائیں

حضرت فرمایا اپنا نام بتاونا — ابن عبد القیس اوس کیتا سناونا
بیٹھ جا توں بھی ذرا ٹھہر کے آونا — ہیں ہنیرا دُور تائیں!

تھوڑی جہی دیر گزری آپ فرمایا — رتاں بندیاں نوں واج مار بلایا
اک بندہ جلدی نال سامنے آیا — دوسرے دو کیوں آئے نائیں

دُوجے دو ساتھی کیتے حضرت فرمایا — ہنتے واری میں ای ہیساں عرض سُنایا
کیتی دُعا نالے شاباش فرمایا — کردار ہیارا آکھی رات تائیں

آکھاں وہا بیا ایہں شرماں کھاوے — ہووے آن تے ڈُب کے مَر جاویئے
صریح حکم اگے سَو سَو عُذر بناویئے — جان دا بھی خطرہ کوئی نائیں

نہ شوق توحید تے نہ شوق نماز دا — نہ روزے دا شوق نہ حج نیاز دا

ربطی رسُول نہ کتاب قرآن دا —— سینے تے ہتھ بدھے جائیں

وچلے دیکھ نیکاں مُسلماناں دے —— کیڈے کیڈے دل نالے بچے نادان دے
ایس کماکھار جنے ہاں وانگ جواناندے —— عمل دا شوق کوئی نائیں

معاذبن عمروبن جموع تے معاذبن حارث

دامیدان بدر وچہ کارنامہ

عبدالرحمٰن آکھے عوف دا جایا —— بدر میدان صف پہلی میں آیا،
سجے تے کھبے نال غور تکا یا —— ہوئی تسلی میری نائیں

سجے وَل ڈٹھا اِک چھوٹا جیہا بال سی —— کھبے بھی بال کھڑا چوہے ڈے نال سی
مینوں آئی گوڑتن دیکھ ابتر حال سی —— ایہہ بچے کی لبھن ایہنیں جائیں

سجے کھبے جے ہندے پورے جوان آں —— لوڑدے ویلے مل جاندا تراں آں
میرے پاسے کمزور ہوئی طبع حیران آں —— اُجے سوچ میں اگے کیتی نائیں

سجے پاسے والا مینوں بڑھکے آکھدا —— چاچا جی ہتہ ای ابوجہل بیباک دا

سُنیں جاں گل تاں ہیں اوہدے دِل جاگدا —— کی کہنا ایں ابوجہل تائیں

اوہ آکھے میں سُنیاں پاسوں ڈانگراں بالیاں ابوجہل نبی تائیں کڈھدا اے گالیاں

میں سُن کے دل اندر قسماں نے کھا لئیاں —— جے اللہ دکھاوے ظالم تائیں

وکھا دیں جے مینوں چاچا دکھدی کی بندا اے یا اوہ یا میں مزہ آجاوے رَن والے

ماراں یا مَراں گُل لہو دے کن والے —— میں ہویا حیران سُندے سائیں

اَجے اوہ نہ ہٹیا دُوجا مینوں پچھاوندا چاچا جی کدھر ابوجہل دسیاوندا

اَجے میں دُوجے سال پچھنا چاہوندا —— دِسیا بوجہل میرے تائیں

میں دَسیا اوہناں نوں اوہ جو گھوڑے تے جاوے صفاں بناوے اَنّے باہاں بلاوے

اوہ ایدھر ول ہو جاوے پچھاں نکاوے —— اوہو جے کافر شک نائیں

اوہناں سُنیا پچھا تا بجھ لئیاں جے تاریاں باز جیوں پیندا اُپر چڑیاں نکاریاں

جوڑ کے کندھے پونہچے مار اُڈاریاں —— اَوہ گئے اوہ گئے دستے نائیں

معاذ بن عمرو اَپنے مُوہوں بتاوندا میں لوکاں کولوں سُنیا کا فرمایا نہ جاوندا

سخت حفاظت ہے اوہ اپنی کراوندا —— میں ماراں گا اوس نوں دِلوں چاہئیں

ابوجہل گھوڑے نے ایہہ پیدل چاڑے　　اوہ صفاں بناوے ایہہ بھی پہنچ گئے تارے
بندے وچہ وجے ڈر خوف اُتارے　　ـــــ ماری تلوار گھوڑے تائیں!

گھوڑے دی لت وڈی ایہدی تلوار جے　　کافر دی لت وڈی دُوجے سردار جے
ڈگ پئے دونویں اَسواری اسوار جے　　ـــــ اَڑ لنگدا کافر او ہنیں جائیں

اوئے پچھلو آیا نیاں نے مینوں مکا دتا　　بچیاں نے دُوجا حملہ فوراً کرا دِتا
وارتے وار کیتے چُپ کرا دتا　　ـــــ آن پئے کافر دا ہو دائیں

عکرمہ دیکھے دُوروں دوڑا کے　　آپیا شیر وانگوں گج کے دھا کے
ماری تلوار ڈولا لے گئی لاہ کے　　ـــــ معاذ بن عمرو او بھے سائیں

کجھ بچ گئی کھل بانہہ لمکدی لٹکدی　　بھجن لگے تے جاجا لتاں نوں اٹکدی
اوس مگر پچھے پالئی تاں بھی رڑکدی جھٹکدی　　ـــــ پیر ہیٹھ دلوے ہتھ تائیں

رکھ کے موہڈا شیر بانہہ نوں توڑ دا　　توڑ کے بھو آں کیے ماری نال نہیں چھوڑ دا
جہے ہتھ لڑیا بیڑی کفر دی بوڑ دا　　ـــــ جنّت پو چاڑے اللہ سائیں

یاراں سال دا ابو سعید خدریؓ باوجود حاجتمند ہوندے سوال نہیں کردا

وچ اصابہ استیعاب دے آوندا　　ابو سعید خدریؓ آپ فرماوندا
میں اُحد وچ پیش سرور عالم دے آوندا　　ـــــ عُمر سی چھوٹی رکھیانائیں

باپ میرے بھی حضرت نوں عرض سُنایا　　ہڈاں پیراں دا کھُلا لڑکا بتایا
تاں مینوں نبی نے بار بار تکایا　　ـــــ عُمر چھوٹیری جاوے نائیں

میں چلا گیا گھر باپ گیا جہاد نوں　　ہویا شہید پا گیا اپنی مراد نوں
میں رہیا یتیم ویکھاں گھر برباد نوں　　ـــــ ہتھ پلّے ساڈے کجھ نائیں

فاقیاں تک نوبت آئی میں سرور کول آیا　　کراں سوال ایہہ ارادہ بنایا
لوکاں نوں دیون کرن مینوں بھی سایا　　ـــــ میں آگیا سدھے ساہویں راہیں

جاں حضرت نے مینوں ڈٹھا وعظ فرماوندے　　جو رب کولوں صبر منگن صبر اوہ پاوندے
جو منگدے پاک بازی اللہ عطاوندے　　ـــــ جو منگے غنا دیندا سائیں

میں سنی جد وعظ دل بھر گیا میرا　　سوال نہ کیتا گیا اینویں ہی پھیرا

ڈے خالی آگیا کرلیا جیرا — کدے بھی سوال کیتا تائیں

پاک بازی نے صبر رب توں منگیا — غنا بھی منگیا نہ رب توں سنگیا
ب کجھ خُدا نے ونار تبہ بھی رنگیا — پاک سُبحان اللہ سائیں

مولوی مسلماناں ویکھ ئے پیاریا — عام نصیحت کیتی بنی نے سوہاریا
بچے نے جانا سرور مینوں فرما رہیا — میں کرنا سوال ہرگز نائیں

توں زندگی اندر منگن کسب بنالیا — میرا حق ہے لوکاں اُتے کولوں ٹکالیا
بُھنگ بُھنگ کے نظانے ملک نوں کھالیا — صبر نہ آوے تیرے نائیں

مُسکریاں کرن لوک گلاں بناوندے — دیکھن جاں مینوں منہ پرہاں پھراوندے
اللہ ای خیر کرے مولوی آوندے — ساٹوں ایہہ چھڈ دے نائیں

توں سگوں سر چڑھیوں اکھیں منہ مروڑیا — اودن دا حلوہ کوڑی وچے میں چھوڑیا
لگی سی موڑ مینوں کاہل سی کوبڑیا — سگوں لسی بھی پیاویں میرے تائیں

اوہو کے حیران داہڑی والا ہے منگدا — حلوہ تے پوڑیاں لیا مے مولوی توں سنگدا
واراں دار جاپے کیہڑے ڈھنگاں تھیں ڈھنگدا — نس گئی شرم دُور تائیں

تیراں سالہ بچے حضرت سلمہ بن اکوعؓ دی بہادری

غابہ چراند جتھے اُوٹھ چراوندے
پنج کوہ مدینیوں دُور لوک بتاوندے
سر ھٹے اُوٹھ چرن اوتھے ہی جاوندے
پھر دا چرواں دُور تائیں ——

گھوڑیاں تے چڑھکے کجھ کافراں نے
قتل چرواں کرکے اُوٹھ بھجائے
سلمہ بن اکوع صبح وقت تکائے نے
ایس بھی جاناسی غابہ تائیں ——

تیراں کو سال عمر بال نادان آں
نشانے دا دھنی ہتھ تیر کمان آں
دوڑن دا اُستاد جانے سارا جہان آں
ہیسی مشہور دُور تائیں ——

گھوڑے مگر بھجے پھڑکے لیاوندا
جے گھوڑا تے مگر ایہ نہ پلا پھڑاوندا
تیر نشانیوں کدے خطا نہ جاوندا
این ویکھ لے ڈاکو جاندے تائیں ——

چڑھ کے پہاڑ کرکے منہ مدینے نوں
مار ڈاکو ک پھڑیو کافر کمینے نوں
نٹ کے لے گئے ڈاکو نبی نگینے نوں
چرواں بھی ماریا نے بھائیں ——

مارکے واج پچھے ڈاکو آندے بھجیا
جانا نہ پاوے وانگ شیر دے گجیا

تیر برسائے اِتنے کم سی بیجا
—— ربے دِلے دِسے اوہناں تائیں

اوہناں نے جاتا پھوں لشکر آگیا
چھڈ گئے اوتھ اللہ دا بھیجا گیا
گھوڑیاں ہیٹھن ہر کوئی گھوڑا بھجا گیا
—— پر آگئی امداد اوہناں تائیں

برچھے تریہہ اُتے تریہہ سی چادراں
ایہہ لُٹ دا مال رلیا عاشقاں صابراں
سٹیاں راہے اوہناں وڈیاں بہادراں
—— مُڑ کے تکادن پچھاں نائیں

لگ گیا پتہ اوہناں منڈا اکلا آ
میں چڑھیا پہاڑ ڈاکو ماریا ہلّہ آ
گھیر دے مینوں کر کے دل دی تسلا آ
—— اوہ ویکھدے رہ گئے اوہنیں جا نیں

اوہ بھی اک رستے اُتے جبل دے آوندے
میں سلمہ بن اکوع آکھیا چُپ کر جاوندے
نام کی تیرا دوروں آکھ سناوندے
—— جیویں کوئی کردائے صلاحیں

تکے جیہڑے ویکھن تاں میں آکھیا للکار کے
میں بھی اج چھڈوں سینے تُساندے ٹھار کے
جے مارن ارادہ مینوں ویکھ لوو مار کے
—— جان نہ دیواں تُساں تائیں !

مینوں قسم خدا دی جس نے کرم کمایا اے
اج جیہڑا بھی میری جیب بیٹھ آیا اے
نبی محمدؐ حق دے کے گھلایا اے
—— جان نہ دلیاں اوس تائیں !

جے بھجو گے میرے مگر ڈاہ نہ دواں گا
مار مار کے تیر خبر تساں دی لواں گا
جے اگے بھجا و گھوڑے میں مل پواں گا
—— جانے جہان میرے تائیں

اسل وچ گلیں لاواں اوہناں کفاراں نوں
مار کے کوک آیا ساں مدنی بالاراں نوں
نالے آڈیکاں اپنے موسناں یاراں نوں
—— دس پئے دوروں میرے تائیں

آ گئے مومن ہوئی ڈاہڈی لڑائی سی
کئی میدان وچ موئے سودائی سی
آخر شکست اوہناں کافراں پائی سی
—— ساڈا اکو شہید شک نائیں

اوئے ساڈیو جوانوں ذرا کر لو دھیان جے
تسیں بنجرے چوں چوہا کڈھ لوندے تران جے
ایہہ تیراں سالاں دا بچہ مسلمان جے
—— اوہ ڈاہ نہ دیوے تساں تائیں

بوریاں تے زور تے داہڑیاں منائیاں
سیٹیاں نال اوہو راگنیاں گائیاں
سینے اندر جا جا وچھیاں مائیاں
—— ڈب کے مر جاؤ تھاؤں تھائیں

حضرت براء ابن عازب رضؓ تے حضرت عبداللہ بن عمر رضؓ دا شوق شہادت

بدر دی جنگ مسلمان کمزور سنے
نہ کول ہتھیار نہ اسواریاں جوڑ سنے

نوں نیراں بندے کرنا کی شوہنے — ہر شے دی لوڑ فوج نتائیں!

زرہاں سی نوں اتے اٹھ تلواراں سی — ستر سی اوٹھ کجیاں پنجیاں مہاراں سی
ہڑاں دیاں اودھر ڈاراں دیاں قطاراں سی — بندہ ہزاروں وددھ پائیں

سو گھوڑا ست سو اوٹھ تھیاں اسواریاں — واجے تے طبل تریاں وجن شنگاریاں
مٹ شراباں دے تے ہانڈیاں کراریاں — رناں بھی نال گاون چائیں

نبی دے لشکر وچہ لوڑ جواناں دی — کھاون پیون دی تے تلواراں میاناں دی
خنجر تے نیزے برچھے تیراں کماناں دی — کوئی شے پوری دسے نائیں

دیکھی جد فوج حضرت کردے دعائیں — ایہہ ننگے نے اللہ ایہناں لیڑے عطائیں
پیراں توں ننگے دیئے جتیاں تائیں — بھکھے رجاویں مولا سائیں

ایہی حال فوج چلی میدان نوں — واری واری اوٹھاں اتے سفر مکان نوں
عبداللہ بن عمر ٹھہار کھکے دھیان نوں — براء بن عازب نال پائیں!

دوڑے مدنیوں منہ رکھکے دکھن جے — دور جا ملیئے شاید ایتھے ہی رکھن جے
تھکے ہوئے آئے منہ چونیاں بھکھن جے — دوسری تیسری منزل پائیں

نکے نکے بچے آہے سفر تھکا دِتے
اُڈے ہوئے ہوش سرور پھیر پرتا دِتے
مُڑ جاؤ بچیا ہاں راہ مدینے دے پا دتے
ــــــ ٹکیاں دی لوڑ ادتھے نائیں!

ماریں دھیان ورا بچیاں دے جوش نوں
جذبہ ایمانی نوں تے دین دی بوش نوں
اپنے نونہالے دے ویکھیں جوش خروش نوں
ــــــ فلماں توں ہٹدا تیتھوں نائیں

زید بن ارقمؓ دا جوش ایمان تے حبّ رسولؐ دا نظارہ تے

عبداللہ بن اُبیؓ دا ایمانی جذبہ

سَن ۵ پنج ہجری اک جنگ پیا ریا
بنو مصطلق جس توں کہن سو ہاریا
جنگ سی بھارا اللہ فضل گزاریا
ــــــ فتح عطائی ساڈے تائیں

رلتوں دو بندے لڑپئے مسلمان سی
اِک مہاجر اک انصاری جوان سی
گلی جیہی گلوں واہرا ہویا انجان سی
ــــــ اللہ بچاوے مومن تائیں

انصاری نے چا نگر ماری بھجو انصاریو
پے گیا مہاجر مینوں مدد گزاریو
مہاجر بھی کٹھے ہو گئے جا ئیو نہ قاریو
ــــــ اَج فیصلہ ہووے ایسے جائیں

لڑائی تیار ہو گئی آپس وچہ بھائیاں دی — کجھ پئے گئے سیانے کوشش کیتی صفائیاں دی
ہٹ ہٹا ہو یا ستھ ٹر پئی راہیاں دی — چلے مدینے والے راہیں

عبداللہ ابی نوں پتہ لگا لڑائی دا — مہاجراں دے جوش دا تے ہٹ ہٹائی دا
انصاراں نوں کہے ایہہ بدلہ نیکی کمائی دا — ڈبے مرد تھاؤں تھائیں

ایہہ سی منافق بے ایمان پرانا! — ظاہرا مومن وچوں کافر سیانا
دوہاں ہی طرفوں کجھ کھٹنا کھٹایا — چوہدر کماوے دیر تائیں

آکھے انصارو تساں کمل کودایا، — اینویں ہی اپنے شہر نبی بلایا!
اوہ بھکے ننگے کٹھے کر کے اینتھے لیایا — سانوں بھی کھاون ڈیندے نائیں

تساں گھر مکان دتے او تلیاں آیاں نوں — بیویاں طلاقاں دے کے رناں گوایاں نوں
ہن او اگے مقابل کے لوڑ مر بے وسایاں نوں — اسے بھی کڈھوا ایہناں تائیں

ذلیلاں

ہن او اکٹھے کر و چوہدراں اصیلاں نوں — کر کے صلاح کڈھوا ایہناں ڈیلیاں نوں
پہلے کھال شہر سدھے بنھ ذلیلاں نوں — رت دی کلیس چنگی تائیں

کوروی تساں وچہ بھی کرد ایکو اس آ — اک نکا جیہا بچہ کھڑا اودے پاس آ

کہندا اُبی دا بیٹا وڈا خناس آ ——— جو کہندا ذلیل نبی تائیں

توں آپ ذلیل تیرا باپ ذلیل آ — رب دا پیغمبر عزت والا اصیل آ
تیری قوم بھی تینوں گندا جانے رذیل آ ——— شرم نہ آوے تیرے تائیں

ایہہ زید بن ارقم تیراں سال دا بال آ — حُب نبی دی نالے آن کمال آ
جھلی نہ گئی ایتھوں نبی نوں گال آ ——— دیوے جواب ڈریا نائیں

عبداللہ اُبی ہُن دل وچہ سوچدا — کھنڈ گئی گل ہُن آپے ہی پوچھدا
نبی نوں نہ پتہ لگے ایہہ دل لوچدا ——— گل نوں روکاں کیہڑے راہیں

مُنڈے نوں آکھے بس بھایا سیانیاں — میں ہاسے دی گل کیتی توں کیوں رنجانیاں
اُسیں دل دے ہاں مومن سانوں توں کی جانیاں ——— آگے نوں گل نہ چلائیں

پر زید نوں غصہ پاس نبی دے آوندا — گزریا حال سارا آکھ سناوندا
اوہ سب نوں ذلیل آکھے فرق نہ پاوندا ——— دلوں ایمان دار نائیں

کول عمر سی چڑھیا غصہ قہار دا — رب دے حبیب تائیں عرض گزاردا
حکم فرماؤ لاہواں سر مُردار دا ——— دلوں ایہہ صاف پاپی نائیں

…ہے پورا منافق ایہہ اینتا مکا دینے — گندا جہان دا جہان توں لا بوہیئے
…دے نے منع کیتا صبر کما دینے — ___ کسے ویلے جوش چنگا نائیں

…ل گیا پتہ عبداللہ ابی نوں — سُن لیا سرور میری گل اوس کمی نوں
…دے دربارے در تے جھوٹھڑی سی نوں — ___ لگا بُہتان میرے تائیں

قسم اللہ دی میں کوئی گل نہ کیتی آ — قسم اللہ دی نہ کوئی میری بے نیتی آ
قسم اللہ دی نہ کوئی بھیڑی ہی بیتی آ — ___ لفظ کوئی بھیڑا کیہا نائیں

…زید نے جو جھوٹھ تُہانوں آکھ سُنایا — کُجھ بیٹھے انصاری اوہناں بھی عرض سُنایا
شاید بچہ ایانا لفظ سمجھ نئیں آیا — ___ یا غور نال سُنیا پورا نائیں

…ایہہ جھوٹھ نہ بولے قوم سندا سردار دا — اودھر آپ تے غور کرنا سرکار آ
…سرکار نے عذر سُن کے کیتا اعتبار آ — ___ مل گئی معافی گندے تائیں

…زیدوں پتہ لگا اوہدی شیطانی دا — قسماں کھائن موہیا نبی حقانی دا
…گل بنایا جھوٹھا آکھ من مانی دا — ___ غیب نہ پیارے نبی تائیں

…ڈرا ماریا زید باہر نہ آوندا — گھر بیٹھا روئے رب نوں عرضاں سناوندا

مجلس نہ آوے گھر نمازاں ادا وندا ——— ایہی سی شرم بچے تائیں

تاں سورت منافقوں رب اُتاردا ——— عبداللہ اُبی والے پڑدے پاڑدا
ایہہ بے ایمان جھوٹھا جھوٹ کب مکاردا ——— وچوں ایمان والا نائیں

جھوٹھیاں قسماں ایہناں ڈھالاں بنایاں ——— اللہ دے راہوں روکن بدیاں راہیاں
دلاں ایہناں تے مہراں رب نے لائیاں ——— نیکی نصیب ایہناں تائیں

گلاں گلاں

توں ویکھیں تے ویرن سوہنے تدھ نوں بھاوندے ——— سوہنیاں کرکے دل بھرماوندے
لکڑی زنگیل وانگوں تینوں دسیاوندے ——— وچوں گھن کھادے سدے نائیں

جاں زید دے حبیب ساری سورۃ سنائی ——— پے گئی ٹھنڈ نیکاں موناں بھائی
زید دی عزت سارے جگ ہو لائی ——— جو شرم دا مارا نکلے نائیں

زید نوں سچا کیتا رب رحمان نے ——— ودھ گئی عزت اوہدی وچ جہان نے
شاباش شاباش دیندے مسلمان نے ——— زیدا شاباش تیرے تائیں

عبداللہ اُبی دا اک پُت عبداللہ سی ——— پکا ایمان دار مومن اُن مُلا سی
جد مدینہ قریب آیا دل اُسدا دُہلا سی ——— ہتھ وچ پھڑ دا تیغ تائیں

جرجیر دے قاتل تائیں حاکم بناوائے

باہر مدینیوں پکڑ تیغ کھلو گیا
___ لوہے انعام فضلوں سائیں

گھس نہ دیواں اندر شہر دے ڈھو گیا
___

ہر اک دن دُوروں تاڑیا

بائن نے ایتھے تیری ذات ذلیل آ
تے نبی محمدؐ تخت اُتے چائیں

نہیں تے قتل کر لیاں قسم ربِ جلیل آ
___ زندہ نہ چھڈ

اُسنوں پلاندیاں

یُوں تعجب ایہہ تے اَدب گزار سی
سامہنے نہ ہووے ایڈا رکھ نائیں

اَج لگ گیا پتہ دلوں نبی دا یار سی
___ پیواں دا وٹی دا کجھ

ہارکے کہندا ایں بے عزت کمینہ جے
عزت دار نبی پاک نگینہ جے

اکھو تے چھڈ جاواں شہر مدینہ جے
___ جان دیہو کدھرے پھیرے تائیں

حضرت عبداللہ بن زبیر رضی اللہ عنہ دی بے مثال بہادری

روی عیسائیاں کیتی جنگ تشہیر سی
عبداللہ بن ابی سرح مصر دا امیری

فوج تیار ہوئی کثیر سی
___ نکلے میدان چائیں چائیں

ویہہ (۲) ہزار فوج مومناں بھائیاں دی
دو لکھ آہرن ٹڈ فوج عیسائیاں دی

وچہ میدان لڑدے وانگ قصائیاں دی ــــ وڈھدے نے اِک دُوجے تائیں

مرزا قصائی جیونکر بکرے کُٹ دے ــ وڈھی اوہن مومن اک دُوسرے تے رُسدے
ایہہ مارنا سی یہی تے توں پے گیوں دُھس دے ــــ بڑا ہی جوش اینہاں نائیں

کئی دن جنگ ہویا لڑدے ٹکا کے ــ فیصلہ نہ ہویا کوئی مُک مُکا کے
شاہ جرجیر آکھے فوج نوں سُنا کے ــــ اِک سُنو اعلان خاص سائیں

اُچے کھلو کے ظالم اعلان کراوے ــ عبد اللہ بن ابی سرح نوں مار لیاوے
بیٹی میری دے نال عقد کراوے ــــ دس لکھ روپیہ دلواں چائیں

عیسائیاں نوں جوش چڑھیا بے شمار آ ــ سب دی زبان مونہ تے ہر اک تیار آ
شاہ دا جوائی بننا کیویں بلکار آ ــــ دس لاکھ روپیہ تھوڑا نائیں

ایدھر پے گیا فکر ہر اک مسلمان نوں ــ کردے نے راکھی اپنے افسر دی جان نوں
فکر مند چہرے سورن سب جمان نوں ــــ عبد اللہ زبیر بولے نائیں

فکر کیوں کردے او ایہہ اعلان کرادیو ــ جو مارے جرجیر سر لیاوے فرمادیو
جرجیر دی لڑکی نال عقد کرا دیو ــ دس لکھ انعام لوے چائیں

ے جاں علاقہ ایں فتح کراواں گے — جرجیر دے قاتل تائیں حاکم بناوئے
ے بادشاہی سوہنا تخت بناواں گے — —— لوہے انعام فضلوں سائیں

ندا رہیا جنگ کئی روز سوہاریا — عبداللہ زبیر اک دن ڈوروں تاڑیا
جرجیر عیسائی فوجاں پچھے پیاریا — —— بیٹھا ہے تخت اُتے جائیں

ونڈیاں دو مور پنکھ سرتے ہلاندیاں — گھٹ گھٹ شراب نالے اُسنوں پلاندیاں
موراں دے کھنباں سرچیاں بناندیاں — —— لاڈاں وچہ لیٹے خطرہ نائیں

ایہہ دُوروں دی ہوکے پچھے لشکر دے آوندا — آوے سبھکیں ٹریا مٹک مٹکاوندا
اوہناں نے جاتا ہے سفیر کوئی آوندا — —— صلح دا سونیہاں ساڈے نائیں

ایہہ گیا جاں نیڑے پیا وانگ بگھیاڑ آ — مار تلوار اوہدا سیس اُتاریا
جھنڈا گرایا سر برچھے تے چاہڑیا — —— دھن دھن بانواں جندیاں نائیں

ایہہ اسماء دا پتر دوہتا شاہ صدیق دا — بھانجہ مائی عائشہ نیک طریق دا
نبے ماہڑ ایس بندے خلیق دا — —— شان گیا اسکائیں!

حضرت عمرو بن سلمہ ست سال دی عمر وچ قوم دا امام

ابو داؤد صحیح بخاری وچ آوندا — عمرو بن سلمہ اپنا ذکر سناوندا
ساڈا رستے تے ڈیرہ جو مدینے نوں جاوندا — لنگھدے لوک ساڈے تھائیں

وڈے میرے اوہناں لابیاں پچھاوندے — کی گل مدینے لوکی عام کیوں جاوندے
اوتھے نبی آ جیہڑا او بڑی گل کی بتاوندے — دسی جائیو جے ساڈے تائیں

جیہڑا مسافر مسلمان بن آوے — اوہ نال محبت سب کجھ بتاوے
آیتاں قرآنی سکھ آیا سناوے — میں کرلواں یاد اوہناں تائیں

میں ہر کولوں پچھاں مینوں دسے سُنا کے — میں یاد بہتیرا کر لیا سوہنا پکا کے
رہواں پچھوندا گھوڑا لاواں مکا کے — جیہڑا بھی سُناں بُھلاں نائیں

مکہ جد فتح اسلام ملکا رہیا — شیطان بھی بستر بوری لد سُد ھاریا
بن ٹولے تے ٹولا آوے مدینے پیاریا — سکھن اسلام چائیں چائیں

باپ میرا بھی چند بندے رلا کے — مسلمان ہویا کول سرور دے جا کے

اکھیو نے ساڈوں دیوو امام بنا کے — حضرت فرمایا اوہناں تائیں

پُنا قرآن جیہڑا انساں مجھیں جاندا — اوہنوں امام کر لوو سرور فرماوندا
جاں کیتی تلاش مینوں بُہتا سی آوندا — کیتو نے اگے میرے تائیں

ست ورھے عمر مینوں ڈاہڈا ای چا سی — نمازاں پڑھاواں تے جنازے اُداسی
ایہہ قرآن دی برکت ہویا رُتبہ عطا سی — قرآنوں بغیر رُتبہ نائیں

حضرت عبداللہ بن عباس رضی اللہ عنہ دا بچپن

فتح الباری وچہ ویکھیں پیا ریا — حضرت عبداللہ اپنے مونہوں فرمایا
میں نکے ہُندے پڑھیا قرآن سوہاریا — پُچھو تفسیر میرے تائیں!

دس سال عمر میری حافظ قرآن میں — نبی توں سکھیا تفسیر بیان میں
اودھرے ای وڈیار ہواں آن فان میں — اپنے گھر جی لگے نائیں!

مائی میمونہ بیوی جگاں دے پیر دی — مومناں دی ماں عابدہ رب قدیر دی
گھر ماسی لگے عبداللہ امیر دی — ماسی کول رہے چائیں چائیں

اک دن گئے استنجے خانے نبی پیارے — واپس جاں آئے لوٹا بھریا کنارے
پچھیا پیغمبر ایہہ کیہدے نے کارے — پانی پوہنچایا میرے تائیں

کسے آکھیا رکھ گیا ابن عباس آ — خدمت پیاری لگی نبی نوں راس آ
تاں دعا فرمائی رکھ رب دی آس آ — اللہ علم عطا دیں ایہدے تائیں

دین دی سمجھ دیویں قرآن کتاب دی — اللہ دا فضل ہویا رحمت جناب دی
دھر دچ کوئی نہ رہی تفسیر دے باب دی — پڑھو کتاباں وڈیاں سائیں

عبد اللہ فرماوے اک دن ماسی گھر آیا میں — نفلاں وچہ کھڑے حضرت حیاں چپا پایا میں
حضرت دے پچھے کھڑیا وضو کر آیا میں — سرور موڈھیوں پھڑیا میرے تائیں

پچھے کے برابر کیتا قرأت سی جاری — اپنے دھیان ہو گئے نبی غفاری
میں تھوڑا جیہا رکھ سکیا نیت دھاری — فارغ جاں ہوئے سرور سائیں

میں تینوں دھرو کے جد برابر کھلاریا — تاں پچھیاں کیوں ہوئیوں سرور عالم پکاریا
تیں رب دے رسول سچے عرض گزاریا — برابر کھلوواں کیہڑے راہیں

اس دن پھیر دعا کیتی پاک خدا توں — دین دا علم فہم اس نوں عطا توں

علم تے عاقل ہووے فضل کمانوں ـــــ دتیاں نیک دعائیں!

ایہہ دعاواں دا اثر اللہ فضل کمایا علم قرآن تے حدیث عطا یا
ہزاراں سالاں دا رب مفسر بنایا ـــــ کسے نوں علم ایسا نائیں

دس یاراں سال دا حضرت عکرمہؓ حضرت عبداللہ بن عباس دا غلام

عکرمہ غلام عبداللہ عباس دا چھوٹی جیہی عمر کم کار گھر خاص دا
حضر سناوے رہنا عبداللہ دے پاس دا ـــــ صحیح بخاری نظر پائیں!

گھر دے کموں جاں فراغتاں پاواں میں بچیاں نال کھیڈاں گلی وچہ جاواں میں
حضرت پڑھاون مینوں سستی وکھاواں میں ـــــ کھیڈنوں باز آواں نائیں

دو سبق نوں سدن میں کوئی عذر سنا دیاں چلیاں بازار سودا لین بتا دیاں
رہوے وچہ کھیڈن وچہ وقت گوآدیاں ـــــ حضرت نوں غصہ انت نائیں

اس دن لتاں میریاں حضرت سنگل پاوندے بنھ دتا اندر نالے سبق پڑھاوندے
ستا نہیں بھجایا تیتھوں کم کراوندے ـــــ ہن کوئی شرارت چلے نائیں!

میں لگ پیا پڑھن سنے سنگل پیار رِیا   کھولیا سینہ اللہ پانی وانگوں بجارِیا
دُدھ وانگوں پیتا پانی فضل غفار آ   —— حضرت نوں خوشیاں اَنت نائیں

اُیناں پھیر علم دِتا رب دی ذات نے   بحرالامتہ تے حبرالامت سوغات اے
علم دا نفع کُٹیا اہلِ نجات نے   —— ہَر اک نوں علم مِلدا نائیں

اِیتھے طالبعلماں نُوں اِک نصیحت

طالب العلموں وقت ضائع نہ کرنا جے   رات دن کوشش کوشش وچہ ہی مرنا جے
بیٹھنا اِک تھائیں مار کے دھرنا جے   —— محل نہ ہونا تھائیں تھائیں

چکھدے نہ پھر نا بت گھراں دیاں روٹیاں   اک تھاں بہہ کے کھاؤ اُستاداں دیاں سوٹیاں
کئی پوندے فسادر سیں نیتاں کھوٹیاں   —— علم دا شوق کوئی نائیں

جیویں کالجاں دے بچے دیکھو کردے شرارتاں   اُستاداں نوں مارن پھوک دیندے عمارتاں
تیں اوہناں نوں ویکھ لگے کرن جسارتاں   —— ایہہ گلاں چنگیاں نائیں

اوہ خرچ ہزاراں کردے گھراں نوں اُجاڑدے   فیساں بھی بھردے اتے کپڑے پاڑدے

نیتی کتاباں خرچ دُونا گزارے ___ بورڈنگ خرچ اَنت نائیں

نیاں مُفت کتاباں اَتے مُفت لباس آ ___ مُفت داکھانا اُتے اُستاد بھی پاس آ
نہیں نہ کوئی منجی بسترا خاص آ ___ تساں نوں شرارت جائز نائیں

بچیاں جے آون کٹو علم بنا لوو ___ رُکھی مِسّی جے مِلے اوہوای کھالوو
ڈیاں پچھے نا ہیں سبق گو آ اَوو ___ وقت سَمھالو اُکو نا ئیں!

زید بن ثابت رضی اللہ عنہ دا ذہن تے حافظہ

زید بن ثابت بچہ بنو نجار دا ___ چھ سال عمر مَریا باپ ابرار دا،
بجریں سال ہجرت اُونا ہویا سرکار دا ___ یاراں سالاں دی عمر پائیں

پانگاں دیاں پانگاں لوک سرور کول آوندے ___ کردے زیارتاں دُعائیں منگاوندے
کئی نکیاں بچیاں نوں نال لیاوندے ___ نبی پاک کردے نے دعائیں

تک بھی دربار آیا لوکاں بتلایا ___ حضرت ایہہ بچہ یتیم فرمایا
باراں سال عمر ذہن اس طرح پایا ___ کئی سورتاں یاد ایہدے تائیں

سرور فرمایا کنیاں سورتاں پکانیاں — ستاراں میں یاد کیتیاں عرضاں سنائیاں
سناکوئی سورۃ نظراں رحمت پائیاں — پڑھیا میں سورۃ پاک تائیں

سنی جد حضرت بڑے خوشی وچ آوندے — قرأت دی میری نوں پسند فرماوندے
دعائیں بھی کردے نالے حکم فرماوندے — ہیں اک گل دساں تیرے تائیں

عبرانی وچ چٹھیاں یہودی نے گھلدے — اوہ سانوں نہ آوے ایہیں اودھر گھلپدے
یہوداں توں لکھائیے ایہیں محتاج ایں گلدے — توں سکھیں زبان عبرانی تائیں

میں پندراں دن لائے زبان عبرانی تے — سکھ لئی ساری چا پڑ لئی زبانی تے
لکھاں پڑھاں چٹھیاں تے لوک حیرانی تے — کیڈا ذہن بچے تائیں

اک ہور حدیث سرور پاک فرمایا — سریانی زبان دا خط کسے دا آیا
توں سکھ سریانی ایہہ بھی مینوں فرمایا — میں لگا سریانی علم تائیں

سارے ای دن میرے لگے ستاراں — میں فاضل سریانی بولاں لکھاں وچاراں
مُن ہٹ گئی محتاجی اللہ لائیاں بہاراں — یہوداں دی لوڑ رہی نا ہئیں!

حضرت حسن بن علی رضی اللہ تعالیٰ عنہ نے بچپن وچ تیراں حدیثاں یاد رکھیاں

ہجری تن تے مہینہ رمضان دا — علی دے گھر فضل ہویا رحمان دا
فاطمہ نوں اللہ اک لڑکا عطا کیتا — خوشی ہوئی سارے لوکاں تائیں

حسن پیارا نام رکھیا سرکار نے — نبی دی گودی کھیڈے لگی بہار نے
ست سال عمر جدوں پائی ابرار نے — فوت رسولؐ شک نائیں

ست سال عمر ویکھو بال نیانا — رکھے حدیثاں یاد اُیڈا سیانا
زُزُ سناوے بھلتے تانا نہ بانا — واہ واہ سبحان اللہ سائیں

ابوالحوراء نے اک دن حسن نوں پکاریا — کوئی سرور دی گل مینوں یاد سو ہاریا
حضرت حسن نے آہو آہو پیاریا — میں حضرت دے نال جاواں جائیں

کھجوراں دا ڈھیر لگا صدقے دا مال سی — میں پھڑ کے کھجور اک منہ وچ پا لئی
تھو تھو کرا کے حضرت باہر نکال لئی — مینوں لنگھاون دتی نائیں

صدقہ زکوٰۃ بابا اساں نہیں کھاونا — اللہ حرام کیتا کیتا سناونا
مُڑکے بھی دیکھیں مُنہ دے لاکے نہ لیاونا — مسند احمد نظر پائیں

وچہ مشکوٰۃ حضرت حسن فرماوندا — رب دا نبی مینوں اِک دُعا سکھاوندا
وتراں وچہ پڑھیں مینوں پکّی کراوندا — میں نال نہ چھڈاں وتراں تائیں

اک ہور حدیث مُسند احمد وچہ آئی — حسن فرماوے آکھیا نبی الٰہی
جو فجر نماز پڑھ کے بیٹھا رہے بھائی — اوسے جاگہ نوں ہلے نائیں

پڑھدا رہے بیٹھا سُورج نکلدے تائیں — قرآن دُرود ہور نیک دُعائیں
دوزخوں بچاوے اللہ جنت چائیں — حسن سُناوے ساڈے تائیں

تیراں رواتاں حضرت حسن نوں یاد نے — نانے توں سکھیاں ایس نیک اولاد نے
ست سال عمر ساری جنتیں شادنے — چوہدری جنت والے پائیں

حضرت حسین بن علیؓ دا بچپن تے علم دی ٹوہ

جد ہوئے چھ سال عمر پیارے دی — نبی دے پھُل اُتے فاطمہ دے تارے دی

حدیث سناوے نانے پاک سوہارے دی ـــــ وچہ مشکوٰۃ نظر پائیں

اک دن رسول پاک مسلہ سنایا مومن کسے نوں جیکر دُکھ کوئی آیا
اوس صبر کمایا اللہ اجر عطایا ـــــ عورت یا مرد فرق نائیں

گزر جائے مدت آکھے نبی الٰہی یاد مصیبت پھیر مومن نوں لائی
اناللہ پڑھدا اجر پاوے گا بھائی ـــــ جناں وقت مصیبت دتا سائیں

اک ہور روایت شاہ حسین سناوے نانا پیارا ایہہ حدیث فرماوے
جو بیڑی جہاز چڑھ سفر نوں جاوے ـــــ منگے دُعا اُکسے نائیں

بسم اللہ مجریہا والی پڑھ کے سُنائی ڈُبے نہ بیڑا راکھی کرے الٰہی
امن دا ذریعہ سرور عالم فرمائی ـــــ یاد حدیث بچے تائیں!

آکھے ربیعہ اکدن میں پچھیا حسین توں نانے دیاں گلاں یاد رکھیاں کُجھ ہین توں
میں چڑھیا الماری بچکے بھائی تے بھین توں ـــــ لبھیاں کھجوراں میرے تائیں

سرور دے دیہندیاں میں اوہ منہ وچ پائی تُھک تُھک کہہ کے سرور مُونہوں کڈھائی
حرام حرام کہہ ساری ستائی ـــــ پھیر لینی نصیحت میرے تائیں

ایہہ مال زکوٰۃ پُتر سانوں حرام اے
صدقہ زکوٰۃ کھانا ساڈا نہ کم کر
لوکاں دے مال دی میل بد نام اس
مُڑ کے زکوٰۃ کھاویں ناہیں

اک ہور روایت شاہ حسین سناوندے
رب دے حبیب میرے تائیں فرماوندے
مومن بندے دی ایہہ بھی خوبی تلاوندے
بے کار کماں وچہ پوے ناہیں

اٹھ روائتاں حضرت حسین سنائیاں نے
جو مسند احمد تے ہور کتاباں وچہ آئیاں نے
پنج چھ سال عمر یاد رکھائیاں نے
جنت پوچائے اللہ سائیں

محمدؐ بن الربیع پنج سال دا بچہ اک حدیث سنوندا اے

وچہ اصحابہ ایہہ روایت پیاری جے
محمد ربیع دا اک بچہ انصاری جے
اوہ آکھے میں ایہہ گل ناہیں وساری جے
اگوں بھی بھلاواں ہرگز ناہیں

اک دن رسول ساڈے گھر سن آئے
ساڈے گھر وچہ کھوا حضرت کر ولی بھرائے
مُنہ میرے تے ماری ہاسے بنائے
پنج سال بچہ عمر پائیں،

ایہہ نِکی نِکی عمرے کردے رہے بھلیائیاں
کیے یاد قرآن کیے حدیثاں سنائیاں

کے جنگ وچ جا کے اوتھے جاناں گھمائیاں
اللہ جنت پُچاوے بھیناں تائیں

ہُن گھر دی تے آخری گل

اسیں جے بچیاں نوں نیکی سکھا دیئے
چھوٹیاں ہوندیاں نوں نماز پڑھا دیئے
جھوٹیاں باتاں پاپا نہ وقت گوا دیئے
قرآن سکھایئے بالاں تائیں

کُتیاں بِلیاں نوں اسیں ڈراوندے
چُوہیاں چِک چُوندراں ڈر ماں پاوندے
اوہ آئی بِلی جُھوٹھ مُوٹھ الاوندے
ایہہ گلاں چنگیاں نائیں

اینج ڈراو بچ چھڈیں نمازناں
اپنے اللہ نوں کریں ناراض ناں
نہیں تے ماریگا اللہ ہوویں بے نیازناں
اللہ مار سکدا اے بندے تائیں

جھوٹھ نہ بولیں رب لعنتاں پاوے گا
حشر نوں سڑدے دوزخ سٹاوے گا
چوری جے کریئے اللہ ہتھ کٹاوے گا
کسے دی چیز نہ چرائیں

ہور نصیحتاں اینویں کریو پیاریو
بدلیوں ڈرانیو نیکی دسیو سوہاریو
جے کرن گناہ بے شک جھڑکیو ماریو
مارنا منع کدھرے نائیں

اللہ دا شکر جس نے کرم کمایا — روزے اٹھائیوں ایہہ رسالہ مکایا
وچ اعتکاف لکھیا فضل سوہایا — کرے قبول اللہ سائیں

مسلماناں نوں اس تھیں فائدہ پہنچاوے — پڑھن والے بالاں نال سنگ بناوے
بچیاں تائیں پڑھایا بھی جاوے — فائدہ ہووے گا شک نائیں

میں کاہنوں ہُن دساں میں صمصام نانا — فیصل آباد ضلع اتے پنڈ ستیانہ
نانے دے جمعہ پڑھایاں عرصہ دہانا — اگے معلوم لوکاں نائیں

تمت

باب دوم

سُچے موتی

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

حمد باری تعالیٰ

تیری ذات مولا حمیدًا غنیًا   سمیعًا بصیرًا نصیرًا ولیًا
تیتھوں جو کوئی منگے توں کردیں عنایت   نہ ہرنے دُعَائِكَ رَبِّ شقیا
توں پُت دِتا زکریا نوں بڈھے وارے   کہ اذ نادیٰ تینوں ندا ءً خفیا
آپے نام سوہنا نوں یحییٰ ٹکایا   نہیں ساری دنیا تے قبل سمیّا
ایسا پیارا بچہ جنتے کیہڑی مائی   نبیًا صبیًا وکان تقیا
توں مریم صدیقہ کوآری نوں مولا   دِتا نال قدرت غلامًا زکیا
جلن ویلے مریم سی بھکھی تہائی   دِتا فضلوں رُطبًا جنیًا سریا
بچہ گودی چک آئی مریم جاں گھر نوں   پوری قوم پا بیٹھی سگواں قضیا
نیکاں دیئے جائیے موسے دیئے بھینے   نی بی بی لقد جئت شیئًا فریا
توں مریم نوں کیہا نہ بولیں کسے سنگ   بلاواں گے فی المہد عیسیٰ صبیا

اشارہ کیتا ماں نے تاں بولے عیسٰے
میں بندہ خدا دا تے کُنتُ نبیًا
میں صاحب کتاب آں مبارک آں ہر تھاں
نمازی سخی نال لے مَا دُمتُ حیًا
ہے ماں پاک میری میں نیکی کراں گا
نہیں ہاں ہرگز جبّارًا شقیًا
سلامت ہاں جِس دن تے دن موت دے بھی
سلامت بھی ہاں یوم اُبعث حیًا
توں صمصام کر سجدے نت اُس خدا نوں
جہدی شان عالی عظیمًا علیًا

شان مومن

سر مومن دا وَڈھ کے ڈگ سکدا اے
اے پر غیر خدا دے اگے جھکدا نہیں
بازی جان دی نقد لگا دیندا اے
طاغوتاں دے متھے اُتے تھکدا نہیں
کدے اگ وچ حسبنا اللہ گوندا رہیا
دھون پُشت دی تے چھُریاں چلوندا رہیا
جیویں جیویں آزمائشاں رب پوندا رہیا
ایہہ بھی جھلدا رہیا رہیا رُکدا نہیں
نال جھوٹھیاں خداواں مُٹھوں لڑدا رہیا
دُشمن ڈُبدا رہیا پر ایہہ تردا رہیا
کدے ماڑیاں دا پانی للہ بھردا رہیا
ایہہ رشتہ محبتاں دا مُکدا نہیں
کوئی پیار نہ ایہنوں زندگانیاں دا
جتاں شوق رکھے قربانیاں دا
سر وڈھی دا رہے گھر لُٹی دا رہے
پر ایہہ سر سجدے وچوں چکدا نہیں
کدے گھر چھڈ چھڈ ایہنوں بھجناں پیا
کدے وچ میداناں دے گجنا پیا
کدے سُولیاں دے اُتے ایہنوں سجناپیا
آوے کیڈی فرمائش ہیرا لکدا نہیں

نظارکھم دریا اپنے رام کیتے — کم ناممکن ایس عام کیتے
جیہڑے جنگل وچ ڈیرہ جا کر دا — اوتھے شیر بگھیلڑ چیتا ٹکدا نہیں
کدے بجلی دے گھوڑے تے سوار ہو گیا — ستاں اسماناں وچوں پار ہو گیا
جبرل سدرۃ تے ہار گیا — ایہدا سفر اگے دا اجے مکدا نہیں
جدوں ہند سندھ آکے بت بھندا رہیا — اللہ سچا بھی دعائیں ایہدیاں مندا رہیا
صمصام ایہہ آپے قولوں ہار گیا — تائیں اللہ بھی دعائیں ہن چکدا نہیں

اُچا شان محمدؐ دا

جن انساناں ملکاں ناوں اُچا شان محمدؐ دا — مشرق مغرب تائیں پہنچ گیا اعلان محمدؐ دا
جیہناں ازوں شان گرامی اوہ بھی دعوی کرن غلامی — صدیقؓ، فاروقؓ، غنیؓ، مولاؓ دربان محمدؐ دا
کامل اکمل پیر معظم نام محمدؐ شان مکرم — صلے اللہ علیہ وسلم کیہا شان محمدؐ دا
میں قربان کیتیاں شاناں چڑھ براق گیا اسماناں — تا لے رحمت کل جہاناں واہ واہ دیوان محمدؐ دا
وچ مدثر آتے مزمل شان بیان محمدؐ دا

کشتیاں والے واہ لا تھکے — سارے جگ نوں چک نہ سکے
جہاز محمدی آگیا تکے — کل جہان محمدؐ دا!
کشتیاں والیاں جو در کارے — چڑھ سن نہ دتے دور کھلارے
جہاز میرے وچ چڑھ جاؤ سارے — ہو یا اعلان محمدؐ دا!

پاپیو، چورد تے بدکارو
ساہنیو، چوسبڑ یو اتے چہارو
در، در، پھر پھر جھکھاں نہ مارو
پھڑو دامان محمد دا
صمصام اسیں اَج چل چڑھیئے
دامن پاک نبی دا پھڑیئے
پچ پچ میں میں ناہیں کریئے
مُن فرمان محمد دا

دربار اپنے پیر دا

آئیں دکھلاواں تینوں دربار اپنے پیر دا،
دُنیا وچہ شہرہ جیہدی اَج توقیر دا تاثیر دا
لہندیوں چڑھدے تے نالے دکھنوں پربت تلک
جس دے ذمے فرض ہے تبلیغ عالمگیر دا
ختم الرسل خیر البشر رحمت جہاناں واسطے
کرکے اُنگلی دا اشارہ چند نوں جو چیر دا
براق جو چالاک لے کے چڑھ گیا افلاک تے
قاب قوسین دا درجہ میرے بدر منیر دا
مُڈھ کھجی دا جیہدے وچہ ہجر مارے چانگراں
ملکاں نالوں اُچیارتبہ اوہدے دامنگیر دا
جس نوں رابے جاندیاں پتھر سلاماں آکھدے
اُٹھ فریادی ہویا اس عدل دی تصویر دا

مصطفےٰ او ہو بے احمد مجتبےٰ

درود اللہ پُوچا صمصام پُر تقصیر دا

واہ واصفتاں بدر منیر دیاں

صمصام نوں آکے سُن سجنا جے گلّاں سُنناں ایں مدنی پیر دیاں
جیہدی عمر دی قسم خدا کھاوے جیہدیاں اُنگلیاں چن نوں چیر دیاں
سردار سبھی سرداراں دا نالے ہادی اوگنہاراں دا
شافعی مومن تابعداراں دا جیہنوں شتریاں دامن گیر دیاں
سچا مُرشد خلقت ساری دا، یعنی خاکی، نوری، ناری دا
جیہنوں خیر البشر پکاری دا، واہ واصفتاں بدر منیر دیاں
قرآن مکا دتا قصہ اے نہ اوہ رب تے نہ اوہدا حصہ اے
بھانویں نُوری نہیں پر نُوریاں تے سرداریاں اوس منیر دیاں
چڑھیا مار پلاک براق اُتے پہنچا اقصےٰ تے پھیر افلاک اُتے
پھیر فَاَوْحٰی دے پردے وچہ ہوئیاں گلاں عبد تے رب قدیر دیاں
دجا عاصہ تعجب کیہڑی گل دا پتھراں وچوں پانی نت چلدا
پنجاں اُنگلیاں چوں نکلیاں پنج نہراں ایہہ اُنگلیاں پیر پیر دیاں
موہڈے بھورا عجب مزمل دا سرتاج یٰسین تجمل دا
ہتھ عاصا خلق تحمل دا متھے چمکاں بدر منیر دیاں

کئی قومی کئی ملکی پیارے نبی چھوٹے چھوٹے حلقے ڈل سارے بی

مشرق توں لے کے مغرب تک حداں پہنچیاں اوہدی جاگیر دیاں

میرا پیر رؤف رحیم نبی جد دوں جمیاں تے جمیاں یتیم نئی

موئی ماں اتے تایا تے دادا بھی آساں رہ گئیاں ربِ قدیر دیاں

میرے پیر دے ویکھ کمالاں نوں جِن گل نال لایا بلالاں نوں!

صہیباں تے سلماناں نے بُوہاں ملیاں اوس دلمیر دیاں

کدے ہتھ پھیرے کدے تھک لاوے ہووے فضل بیمار شفا پاوے

کسے موڑے نہ آوے جو آوے دُھماں جگ وچ اوہدی تاثیر دیاں

اک لیلا تے سوا سیر دانے سی باراں نیراں سو فوجی نے کھانے سی

تھکیا ہانڈی کنالی دے وچ سوہنے لگھاں نکلیاں سارے نے ہیر دیاں

نعت شریف

---

۸ بجے کوائل پور سے لاہور کو جاتے ہوئے موٹر میں لکھی گئی۔

نبی پاک محمد صلے علے ایس جگ تے گزارہ کون کرے

جتھے اوہ نہ ہووے کجھ بھی نہیں خالی سیج دا نظارہ کون کرے

جے کر پاک محمد نہ آوے رحمت دا پھیرا نہ پاوے

ایسی نحس زمین نے صحصا ماں بھلا دس کھاں گوارہ کون کرے

رب اکے نمازاں تے روزہ کرو — میرا وعدہ لے محشر نوں جنت لو و
بے زناں من ہووے پاک نبی — ایڈا اُدھارا کون کرے
آدم توں لے کے عیسےٰ تک — سارے پیغمبر آون تک تک
نیں دسنو محمد پاک بناں — اساں پاپیاں دا چارا کون کرے
کیہ صفتاں مدنی پیر دیاں — جیہنوں شرماں دا من گیر دیاں
جیہنوں حق شفاعت کبریٰ دا — ایسے نبی تھیں کنارا کون کرے
جیہناں دامن چھڈیا سرور دا — گھٹا بھکدے پھر دے دَر دَر دا
اوہ محب ہوئے کہ غدار ہوئے — پا کے ٹکڑی نتارا کون کرے
مقام کیا باتاں مدینے دیاں — جیتھے لاٹاں بجھدیاں سینے دیاں
جدسب کجھ چلئے اوس نگری — اکھ نال اشارہ کون کرے

نعت شریف

لواں پاک مدینے داناں جس دم — میرے دل دیاں بوٹیاں پھڑکدیاں
اکھاں ترسن گنبد خضرا ء نوں — پیراں دیاں تلیاں کھڑکدیاں
ویکھاں ستیاں نصیباں والیاں نے — جیہناں عمراں اوتھے جالیاں نے
پی بیٹھیاں پریم پیالیاں نے — پٹیاں تڑفدیاں پٹیاں ٹڑشدیاں
اوتھے عشق دے دریا تردیاں نے — ساوے گنبد نوں تک تک ٹھردیاں نے
پیراں وچہ پیار دے مردیاں نے — ذبح بکرے وانگوں بھڑکدیاں

کئی بدقسمت متوالیاں نے — کئی جاہل بدمست والیاں نے
کئی باہروں اندروں کالیاں نے — گن نام مدینے دا گھر کیہا
میں صدقے بھر جاندا سینہ ایں — جدوں اکھیاں چے پھر دا مدینہ ایں
بوسے لیندے نے بلبل وانگوں — اکھاں شربت وصل دا مُرکدیاں
کئی پھردیاں حال فقیراں دے — کھلے کیس نے بک بک لیراں دے
ناریں بھندیاں کول امیراں دے — اسے پر نام مدینے توں پھڑکدیاں
کدے کرم تے فضل کما مولا — صمصام نوں پھیر بلا مولا
میں سِیے وطن نوں وطن دا چا مولا — اکھاں تڑفدیاں تے کُڑ شدیاں

ربّ بن کیہڑا کرے مشکل کشائیاں تیریاں

بیوقوفا کون سُن داای دو ہائیاں تیریاں — ربّ بن کیہڑا کرے مشکلکشائیاں تیریاں
مشکلکشا جس نوں اوہ آپ مشکل وچہ پیا — اوسدیاں نونہال دھیاں وچہ کربلا دے گھیریاں
کوفے دی مسجد دے اندر لا گیا دا خارجی — اندراں محراب وچہ جد ہو گئیاں کئی ڈھیریاں
توں پھریں در در دے اُتے رووند اکھیہہ چھاندا — نہ مراداں پوریاں نہ بنیاں آساں تیریاں
چھڈ کے داتا دا در محتاجاں کولوں منگنا ایں — معاف کرسی کد تلک مولا خطائیاں تیریاں
منگنا ایں قبراں توں پتر شرم کر کجھ چھوڑیا — کافراں نوں شرم تک کے بے حیائیاں تیریاں
جسد اکھائے اوسد اگائیے دانیاں داقول ہے — چنگیاں نہیں غیراں سنگ ایہہ آشنائیاں تیریاں
(دانا...)

کماویں ہنڈاویں خصم دا تے اکھ ملکے غیر نوں　　رن غنڈی وانگ نے ظالم آ دائیاں تیریاں

نعت شریف

جب مرکب شوق کو ایڑ ہوئی　　ملاقات کو موسیٰ طور گئے
یہاں بھیج براق بلا لیا　　نبی طور سے آگے دور گئے
کہاں سیرِ طویٰ کہاں سیرِ اسریٰ　　کہاں پا پیادہ کہاں فرس ہوا
جبریل بھی سدرہ سے جب نہ بڑھا　　اور دل میں ہزاروں نور گئے
اہل سائنس کا تذ آتشی کرہ　　کرۂ زمہریر و ہوا بند بھی
ان کی براق پران جب آ گئی　　چٹکی بجتے میں کر کے عبور گئے
لیکن اسریٰ میں دیکھو عبد ہی گیا　　اور ملاقات میں بھی عبد ہی گیا
اور عبد پہ ہی قرآن نازل ہوا　　عبد ایسے خدا کے حضور گئے
انگلی سے قمر شق ہو بھی گیا　　چہرہ نوریوں کا فق ہو بھی گیا
فرطِ حیرت سے اہلِ فلک نے کہا　　خاکی رتبے میں کتنے دور گئے
وہ دعائے خلیل و نوید مسیح　　ساری دنیا سے بڑھ کے بلیغ و فصیح
عرب شعراء کو قرآن نے مات دی　　سارے دعوے ہی ہو کافور گئے
پیارا ختم الرسل پیارا خیر البشر　　جس پہ مشتاق انجم و شمس و قمر
جس کے قربان صمصام جن و بشر　　جس کے قربان غلمان و حور گئے

ایک دُعا

۲۰ جنوری ۱۹۲۹ء کو حج سے واپسی پر جہاز خسرو میں لکھی۔

دُعا ہے پھیر کدے اِک وار میں مولا دے گھر جاواں
کھنڈے والیں غبار آلود ہو کے ننگے سر جاواں
ہوواں ملبوس میں دو ننہہ چادراں اَن سیتیاں اندر
فقیری سانگ کر کے منگتا داتا دے دَر جاواں
دوالے مولا دے گھر دے دکھاواں ناچ کر کر کے
ہو جائے منظور جے مجرا خدا دی قسم تر جاواں
غلاف کعبہ دے ہیٹھاں وڑاں تے چمبڑاں روواں
لگے دیوار نوں سینہ تے پیراں ٹیک کھڑ جاواں
صفا مروہ دے وچہ دوڑاں میں مائی ہاجراں وانگوں
نہایت بے قراری تھیں ایدھر جاواں اودھر جاواں
رو واں عرفات وچہ ایسا میں کالے پتھراں لاگے
اوہ سُنت بابے آدم دی دوبارہ زندہ کر جاواں
جتھے ابرہہ دے لشکر نوں ابابیلاں تباہ کیتا
میں اوس وادی محسّر تھیں بہت جلدی گزر جاواں

سبق قربانیاں تئیں سِکھ لواں قربان ہونے دا
ضرورت وقت دھون ریتی چھُری دے ہیٹھ دھر جاواں
ہووے صمصام دا جدٔ آخری پھیرا مدینے دا
نہیں خواہش وطن دی پھیر اوتھے قدماں چہ مرجاواں

نعت شریف

یں اولاد تے بھین بھائی وار دیواں سے | ئینے بیویاں باپ مائی وار دیواں
بیب خدا اتوں خدائی وار دیواں | سبھے نعمتاں باصفائی وار دیواں
یں سردار جگ اُتوں جگ وار دیواں | اوہدی جتی توں جگ دی پگ وار دیواں
یں شاہ رگ تے شاہ رگ دی رگ وار دیواں | بھلے لوکاں دی سب بھلائی وار دیواں
اوہ براق والا۔ اوہ معراج والا | اوہ یٰسین طٰہٰ دے سرتاج والا
بھلے بھاگ والا بھلے راج والا | فقیری اوہدی توں میں شاہی وار دیواں
اوہ اسلام والا اوہ قرآن والا | بڑی آن والا بڑی شان والا
اوہ ئن جوڑے فلکاں تے چڑھ جان والا | میں نبیاں دی اوتنوں رسائی وار دیواں
پیارا محمدؐ سوہارا محمدؐ | دُلارا محمدؐ ستارا محمدؐ

ہے سورج تے چند دا نظارہ محمدؐ
درودواں دی صمصام واہی وار دیواں

نعت شریف

۱۹/۱۰/۶۰ کو قرب وجوار چشتیاں (بہاولنگر) چلتی موٹر میں لکھی گئی۔

اکھیں اگے پھردا اے مینار مدینہ — نہیں بھلدی دل توں بہار مدینہ

اوہ ہریالی اکھیاں چہ ایسی سمائی — دِسے چار سو سبزہ زار مدینہ

میرے کناں وچہ بھی اجے گونجدی اے — ندائے مدینہ پلوکار مدینہ

اللہ جل جلالہ میرے گھر بھی آوے — اوہ سالار تے شاہکار مدینہ

حنانہ نوں گھُٹ گھُٹ کلیجے تھیں لاواں — ایسا دل نوں اَو ندا تے پیار مدینہ

پھراں لاگے صدقے میں جبلِ اُحد دے — دیوار مدینہ سنگار مدینہ

نصیباں والے جیویں سدّے فی مولا — ہے صمصّام بھی طلب گار مدینہ

نعت شریف

۱۴ مارچ سنہ ۱۹۶۰ کو حاجی محمد علی اوف گوجرانوالہ کے گھر لکھی گئی۔

آگیا سردار احمد آگیا — رحمتاں دا سایہ سرتے چھا گیا

ساری دُنیا دا اکیلا پیر اوہ — سب گنہگاراں نوں سینے لا گیا

رحمتاں دی شان لے کے پہنچیا — پاپیاں نوں منٹ وچہ بخشا گیا

[illegible] پیغمبراں چوں اک اوہ — ساریاں تھیں اُچا رتبہ پا گیا

ہووے تاں فلکاں تے پھرے   دوزخ و جنت دے درشن پا گیا

ساری رات نفلاں وچ کھڑا   تھکے پاسے پیر تے ٹھو آگیا

اوے جوشا بلالاں وانگری   کالیاں نے نال بہہ کے کھا گیا

دن مقام پڑھ صلوات توں   تیری قسمت نوں محمد آگیا

اُتم نگری

وہ بھارت عرب کی اُتم نگری مکہ نام سوہایو تھی

اِک سیوک پنتھ بنا نگری سب مورت پرجی لایو تھی !

ڈنڈوت کرے اور بھینٹ چڑھائے مورت کی استت گایو تھی

بھولی تھی ہر کی بھگتی کو ہٹ دھرمی چت سمایو تھی

لاپر کامی کرتن تھے تپت تھے دھرم گیانوں سے

لوبھ بھکار، تھا گھٹی میں اور دیا اٹھی تھی دھیانوں سے

تب کرپا ہوئی پرمیشر کی من آیا مکش کرے سب کی

شُدھ دودیش ملیچھوں کو کرے اُتم اچھے بدھی سب کی

ہر مت کو کرے پرترمت بر پوجا ہر کی ست ڈھب کی

اونچ ہی پرب کو جاویں گے اب شرآن نہیں برن اور گربھ کی

ہوا جنم محمد کرم بھلے گلب برچھ کہو اوتار کہوں

ست بچن وہ بھگت دیا تو کہوں احمد آہنکار کہوں

سب دھرت آکاش موں جوت ہوئی جب احمد اپر آپار ہوئے
پاتاں پوتر سب ٹھہرے اور ڈُشٹ اگیان ہوشیار ہوئے
ستّا ننگ ڈنڈوت کرے جگ کی لنگ پوجک جگ چوں خوار ہوئے
سنتر بھگ درشنان مکتی موتہ کالے بہ بدکار ہوئے
کاماتر پاپی کرپن ہر اک لَا اِلٰہ کا بھگت ہوا
بس منتر مول قرآن ہوا دیا ایشور سرگی جگت ہوا
صمصام کو کتر مکت بھیو جب سے احمد کے شرن ہوا
کل بچھیا مانگے مورت سے ملی وحدت راجہ کرن ہوا

تیری کیہڑی سُناواں گل مسلم

دس اج دُنیا دے لوکاں نوں تیری کیہڑی سُناواں گل مُسلم
نہ اوہ شان تیری تے نہ آن رہی نہ ایمان دی اوہ تھر تھل مُسلم
دل وچہ ایہہ فکر ہمیش کراں کیہڑی شے تیری جگ وچہ پیش کراں
ہندو سکھ یہود عیسائیاں نے تینوں تے ویکھیا اے اجکل مُسلم
جدوں ہندا سی جیتھوں گناہ کوئی بنائی بنیں سی ہور پناہ کوئی

ربنا ظلمنا دے نعرے تھیں گیا عرش عظیم بھی ہل مُسلم

جدوں مگن سَیں رب دے پیار اَندر ماری چھال بھڑکدی نار اَندر

اَکھ جھمکی ڈگوں گلزار اندر۔ انگیار بنئے پھُل پھَل مُسلم

ہیں جانُوں ہاں تیری عادت دا مُڈھوں پُتلا رہیوں سعادت دا

چھُری دیکھ کے شوق شہادت دی تیر اکٹ نہ سکی وال کھل مسلم

تیرے سوٹے وچ ایہہ کارے سن وگدے دریا کھلیار دے سُن

توں لنگھ قلزم تھیں پار گیوں فرعونیاں تے بَل تھل مُسلم،

جدوں وَٹی تَدھ ڈپیچی سی غُصّے نال دند۔ ڑک ہیچی رسی !

تیراں ہنڈ ڈ کفر دے اِک پل وچہ کیننے تُدھ اُتھل پُتھل مسلم

جدُوں ہے سَیں توں اصلی رُوں دے اُتے نہیں سی نیت غرض تے گوں دے اُتے

گزران تیری کپ جُوں دے اُتے ڈھائیں کسریٰ دے جاکے محل مُسلم

کدے آیوں جے اپنی جھُون اُتے ہو گیا سَیں بیڑیاں لُوہن اُتے

ہائے طارق اوہ غرناطہ دیاں گلاں کیوں گئیاں بھُل بھَل مسلم

تیرے ساہمنے پُتر کوہائے گئے پانی روکے گئے زخم لائے گئے

صمصام چھٹاں تیرے خون دیاں اجے چمکن وچہ کربل مسلم

ایک آرزو

(۱۶-۵-۶- کو ریل میں لاہور سے جھوک دتہ کو جاتے ہوئے لکھی)

اللہ مدت گزری سِکدیاں نوں جوگی سانگ بنان توں جی کردا

تیرے گھر دے دوالے پنج پنج کے مجرا اکھلان نوں جی کردا
تیرا گھر دیکھاں تیرا دَر دیکھاں تیرے در وچہ رکھ رکھ سر دیکھاں
جتھے اک نماز دی لکھ بندی او تھے عمراں لنگھان نوں جی کردا
کی پاپ کماں بیٹھا میں حج کر کے شرمندہ ہاں مندرے تیج کرکے
پڑ تچک کے کعبے دے سینے توں سینہ نال لگان نوں جی کردا
مقام وہ تیرے شاعر نے اوہناں دو ہاں وچہ منگیا نے شاعرے
ماں ہاجرہ وانگوں بے صبری دیاں پھیریاں پان نوں جی کردا
پھر خیف منی نمرہ عرفہ نالے مشعر یعنی مزدلفہ
پھراں کملیاں وانگوں تھاں تھاں تے کملا سداون نوں جی کردا
جدوں فارغ ہو جاں حج کر کے کرلواں طواف بھی جی بھر کے
جاویں پیدل جاں تیرے پیغمبر دے شہر نوں جان نوں جی کردا
میرا جی کردا میرا جی گھر دا ۔ ساوا گنبد اکھیاں وچہ پھر دا
جن ساری دُنیا ٹھار دتی میرا جی ٹھنڈ پان نوں جی کردا
جیہڑی مسجد تیرے پیغمبر دی او ہدی ریس کی طاقت اکبر دی
جتھے اک نمازوں ملن لکھ اوتھے سیس جھکان نوں جی کردا
جتھے نستا پیا اے مولا جگ دا نبی دا ابا بکر رض ۔ عمر رض ۔ عثمان رض ۔ علی رض
جتھے مائیاں جتھے اصحاب سبھی اوتھے سر کھپ جان نوں جی کردا
کدے پھر غنی تے احد دیکھاں دو خندقیاں دی مسجد دیکھاں
اتھاں پھراں پچھوں جھے قبا جا کے دو رکعتاں اداں نوں جی کردا

اللہ سچیا اکو فریاد میری۔ کر پوری آس مُراد میری
تیرے پاک نبی دے صدقے جاں بس صدقے جان نوں جی کردا
تیرے نبی دی نعت سُنایا کراں نت گیت پیارے دے گایا کراں
صمصام کمینے پاپی دا، اینج زندگی لنگھان نوں جی کردا

نظم

سُنت نبی دی سجناں سینے لگائی جائیں
لوکاں دے طعنے چوپے جھولی وچہ پائی جائیں

حسن صہیب وانگوں
زید خبیب وانگوں
پاک نبیؐ دے اُتوں
جندڑی گھمائی جائیں

دل وچوں شرک کڈھیں
رب دا نہ بوہا چھڈیں
لوکی وہابی آکھن
جم جم اکھوائی جائیں

لا اِلٰہ تے ہو جائیں پکا
ظالم جے کرن دھکا
اُم عمارہ وانگوں
بدن چیرائی جائیں

کلمہ بلال رضؓ پڑھیا
کفر دا سینہ سڑیا
اوسے کلمے دا یارا
ورد پکائی جائیں

تہہ بند نہ نیواں چھڈیں
دل چوں تکبر کڈھیں

اکبر

اللہ اکبر مُتقین	خود نوں گرائی جائیں
رفع الیدین سُنّت	آمیناں بھی ہیں سُنّت
سُنّت دا عاشق بن کے	ماراں توں کھائی جائیں
سُنّت جو مُری جوا دیں	اَجر سَو شہیداں پاویں
بدعتی مارن بھاویں	سُنّت اپنائی جائیں
اَج بدعت دا زور ہویا	بدعت دا شور ہویا
سُنّت دا جھنڈا توں بھی	جگ تے جھلائی جائیں
سُنّت اَج من کے یارا	ہتھ وچ پھڑنا انگیار
ہتھوں نہ ٹیں بھاویں	سب کجھ بھلائی جائیں
سُنّت کلیجے لا کے	پیارے سنگ پیار پا کے
صمصام دُرود پڑھ پڑھ	اکا بنائی جائیں

گزارہ ہوتا جاتا ہے

شہنشاہِ مدینہ جُوں جُوں پیارا ہوتا جاتا ہے
جہاں کے پیر خانوں سے کنارا ہوتا جاتا ہے
میں جوُں جوُں راہِ طیبہ میں ذلیل وخوار ہوتا ہوں
بحمد اللہ بلند اِتنا ستارہ ہوتا جاتا ہے

خلوت — پرہیز

میں جتنا خلوتِ شیطان سے پرہیز کرتا ہوں
مراحلِ مُستقیما کا اِشارہ ہوتا جاتا ہے
ہزاروں مُرشدوں کی جُوتیاں تم کو مبارک ہوں
میرا تو بس محمدؐ پہ گزارہ ہوتا جاتا ہے
میری آنکھوں میں کیوں جچ جائے دنیا کی کوئی بستی
کہ جب ہر سال طیبہ کا نظارہ ہوتا جاتا ہے
محمدؐ ہی محمدؐ ہے جہاں میں رہبرِ کامل
تبھی تو آنکھ کی پُتلی کا تارا ہوتا جاتا ہے
مبارک ہوں تمہیں پیروں کے قصّے اور لیلائیں
ہمیں تو اک قرآں کا سہارا ہوتا جاتا ہے

۹/۱۱/۷۳ کو اقبال ڈے پر لکھی گئی۔

تیری رضا کیا ہے؟

ذرا خاموش سُنا میرے کانوں نے سنا کیا ہے
سروشِ آسمانی ہے کہنے والے نے کہا کیا ہے
حجازی لَے سے مطرب یہ ترانہ کوئی گاتا ہے
ترنّم میں تلطف ہیں بھرا اُس نے مزہ کیا ہے
یہ نغمہ ہے کہ نشتر دل کی گہرائی میں جا پہنچا
تعجب اردو کی لفظوں سے میرے دل میں بھرا کیا ہے

سکندر ہو قلندر اب میری نظروں میں یکساں ہیں
وجود و عدم سے دونوں کی مجھ کو فائدہ کیا ہے

میری پرواز برقی اب کھلے حلقے کی حامل ہے
کہوں کیا ابتدا اس کی اور اس کی انتہا کیا ہے

خودی سے میں نے کر ڈالا نشیمن تار تار اپنا
عقابی شان رکھتا ہوں نشیمن میں دھرا کیا ہے

بتا دوں راز؟ گر حساس قلبی کچھ ودیعت ہے
کہاں سے کون بولا ہے مؤثر کہہ گیا کیا ہے

سُنو لاہور سے اِک کہربائی گرد کا تودہ
وہ خاموشی کی رنگینی سے گا نا گا رہا کیا ہے

خودی کو کر بلند اتنا کہ ہر تقدیر سے پہلے
خدا بندے سے خود پوچھے بتا تیری رضا کیا ہے

گوں دا چلا جا!

محمدؐ محمدؐ پکوندا چلا جا
ایہو گیت صمصام گوندا چلا جا

محمدؐ پیارا بڑی شان والا
بڑی شرم والا بڑی آن والا

اوہ اسلام والا اوہ قرآن والا
توں بس نعت اُسدی سنوندا چلا جا

محمدؐ محمدؐ اوہ معراج والا
بھلے بھاگ والا بھلے راج والا

اوہ رلڑکیاں دی بڑی لاج والا
درُوداں دی برسات پوندا چلا جا

مسلمان بن جا مسلمان ہو جا
محمدؐ دی سُنت تے قربان ہو جا

نبی پاک دے زیر فرمان ہو جا
تے بدعت دے سر خاک گوندا چلا جا

مری ہوئی سُنّت نوں زندہ کر کے
اجر سَو شہیداں دا رب کولوں پا کے
تے بدعت نوں جڑھاں دے ہیٹھاں رلا کے
توں نیکی تے نیکی کموندا چلا جا
محمد دا فرمان لا سجناں سینے
جے توحید سنت دے گھٹنے خزینے
تاں گھر وطن چھڈ چل مکّے مدینے !
اوتھے اِک دی لکھ نیکی پوندا چلا جا

نعت شریف

محبوب خدا دیاں گلیاں وِچ جس وقت رسائیاں ہُندیاں نے
ہر پاپی دل دیاں دھو دھو کے کیا خوب صفائیاں ہُندیاں نے
جدُ کندھاں دِسن مدینے دیاں تَیہاں ساریاں ٹُھردیاں سینے دیاں
دِلوں حسد تے بُغض تے کینے دیاں واہ وا رگڑ منجائیاں ہُندیاں نے
جدوں روضہ اطہر نظر پوے دل بے صبرے نوں صبر پوے
بے نور اکھاں نوں نظر پوے اک دم روشنائیاں ہُندیاں نے
دل جیوں جیوں رجدا اے حرم اندر جھکھ تیوں تیوں وَدھدی جاندی اے
اکھاں جیوں جیوں شربتِ وصل پیون تیوں تیوں ترہائیاں ہُندیاں نے
ہتھ اُڈا اُڈ بہاں کمینہ میں منگاں رب کولوں شہر مدینہ میں
ویکھاں صمصام دیاں کس دن منظور دعائیاں ہُندیاں نے

نعت شریف

اُٹھ شمع رُوئے محمد کا اَے مُسلم تو پروانہ بَن
اس چاند کے عشق چکور ابن اُس ماہی کا مستانہ بن
اُٹھ پیتم پیت کی ریت دِکھا اس پرم سُندر کے گیت سُنا
میرے حبشی سا متوالا بن میرے قرنی سا دیوانہ بن،
جاگی پربت گگن شہادت دی جاگی لگن سے جگن کی بپت کٹی
داکی اگن بنتر میں جل جا، داکی مسجد کا حنانہ بن
جیسے بجلی کا چمکار جیو، ویسے شری محمد اکاش گیو
مُلاقات ہوئی پرماتما سے التحیات گیو نذرانہ بن،
شری ابراہیم کی پرارتھنا شری عیسٰے مسیح کی نوید نیا
شری جگت گرو من موہنتا۔ من موہن کا مستانہ بن
وہ سرتاج منیر بشیر وہی، وہی جگت گرو دل بیر وہی
پرلے کے دن کی دِھیر وہی۔ داکے چرنن کا دیوانہ بن
شری ایشور دیا تو دیا کرو۔ اُوس روپ سروپ کا روشن ہو
صمصام کو لیشر ترجائے۔ جائے جیو جنت نذرانہ بن!

نعت شریف

دل لگدائے محمد دے پیراں دے وچ
مینوں دھروئی نہ بھیجو سوہنے شہراں دے وچ

من منگدا اے میں روضے دے پاس ہوواں
اوس جنت چوں کدے نہ اُداس ہوواں

لکھیا جاواں بلالاں تے زبیراں دے وچ
دل لگدائے محمدؐ دے پیراں دے وچ

لکھیا جاواں صدیقاں صہیباں دیوچ
لکھیا جاواں فاروقاں تے حبیباں دیوچ

لکھیا جاواں حسان جیہاں شیراں دے وچ
دل لگدائے محمدؐ دے پیراں دے وچ

اوہدی جُتی اُتوں تخت قربان کر دیاں
جے اوہ چاہے تے پیش سو سو جان کردیاں

میں نئیں خوش خانقاہاں تے ویراں دے وچ
دل لگدائے محمدؐ دے پیراں دے وچ

میرا پیر سچا پیراں دائے پیر سجناں
جیہدے نام تے کلیجہ دتا چیر سجناں

ہُن مُڑ مُڑ نہ واڑو مینوں غیراں دے وچ
دل لگدائے محمدؐ دے پیراں دے وچ

مینوں فرصت نئیں لوکو ہُن بغداد جان دی
کوفے، پٹن، اجمیر اتے ملتان دی

اکھاں ٹھنڈیاں نہ ہون ایہناں شہراں دے وچ
دل لگدائے محمدؐ دے پیراں دے وچ

نا اُمیداں عاصیاں نوں پھیر دیتی اُمید
فضل تھیں لَا تَقْنَطُوْا مِنْ رَّحْمَةِ اللّٰهِ آکھ کے

ذات تیری علم تیرا آپے صفتاں کیتیاں
ابتداء قرآن تھیں اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ آکھ کے

مال سارے اتوں مالک مال والے بھی تیرے
کر داہیں آزمائشاں ہُن وَ اقْرِضُوا اللّٰهَ آکھ کے

علماں والے کرن خواہش ہور بھی کجھ پڑھ لیئے
کیتا توں پابند سب نوں اتقوا اللّٰہ آکھ کے

عاصیاں دے واسطے بوہا کرم دا کھولیا
پھیر آوازاں ماریاں تُوبُوا اِلَی اللّٰهِ آکھ کے

اثر قرآن دسیا پہاڑ تے دے اتر دا
خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللّٰهِ آکھ کے

چارہ نہیں صمصام نوں توحید دی طاعت بغیر
چار سپارے دے کے توں قُلْ هُوَ اللّٰهُ آکھ کے

ہمارا رہبر ہمارا رؤف بھی ہے رحیم بھی ہے
وہ کملی والا خدا کا پیارا اعلاظ بھی ہے حلیم بھی ہے

بشیر بھی وہ نذیر بھی وہ سراج بھی وہ منیر بھی وہ
جہان والوں کا بادشاہ بھی کہیں پہ کھتا گلیم بھی ہے

وہی مزمل وہی مدثر وہی محمدؐ وہی مطہر
ولا تخط کا بھی مخاطب جہاں میں سب سے علیم بھی ہے

وہی ہے سید وہی ہے شافع وہی ہے رحمت جہاں کی خاطر
حمید گر گنجہائے کا مالک اُدھر محمدؐ تسلیم بھی ہے

خدا کا مخلوق نوا بھی ہے وہ باپ جیسا خلیل بھی ہے
وہ مثل عیسیٰ مسیح بھی ہے وہ مثل موسیٰ کلیم بھی ہے

امیر بھی وہ فقیر بھی وہ امین بھی وہ متین بھی وہ
کفر کے جور و جفا کے بدلے وہ رکھتا خلق عظیم بھی ہے

میں شجر طوبیٰ کے رنگ ہائے گنا گنوں و نگار نگت کیا ہے
کہیں یتیموں کا مولا ہے وہ کہیں مولا یتیم بھی ہے

چلو تماشائیو بزم محشر شفیع عالم اُدھر کھڑے ہیں
اِدھر بھی صمصام رُو سیاہ بلا کا ظالم اثیم بھی ہے

مینوں چھڈ ونہ رہین دیو میرے حال تے ۔۔۔ میں نہیں عاشق ہن گدیاں تے حسن و مال تے

کاہنوں پاؤ ہن منت ڈیرے وَیراں دے وچ

دل لگدائے محمدؐ دے پیراں دے وچ

میریاں لگیاں ازل دیاں توڑیو نہیں ۔۔۔ میرا منہ اُس سوہنے ولوں موڑیو نہیں

پیار ہن دیو مینوں اوہدے پیراں دے وچ

دل لگدائے محمدؐ دے پیراں دے وچ

میں تے قال اللہ قال رسول منیاں ۔۔۔ شرک بدعت والے بُت نفس دے سبھے بھنیاں

شر چھڈ کے تے حصہ لیا خیراں دے وچ

دل لگدائے محمدؐ دے پیراں دے وچ

گلیاں ویکھاں جا شہر مدینے دیاں ۔۔۔ تیہاں ساریاں ٹھردیاں سینے دیاں

لگن غوطے عشق دیاں نہراں دے وچ

دل لگدائے محمدؐ دے پیراں دے وچ

صمصام رکھ شغل توں درود پاک دا ۔۔۔ تیرا ہووے جے خمیر شالا اوسے چاک دا

رل جائے تھاں تھوڑا جیہا تینوں پیراں دے وچ

دل لگدائے محمدؐ دے پیراں دے وچ

حمد باری تعالیٰ عز اسمہ

اپنی وڈیائی کریں اِنّی انا اللہ آکھ کے ۔۔۔ دیں تسلی مومناں نوں نصرٌ من اللہ آکھ کے

حُبِّ حبیب صلی اللہ علیہ وسلم

جیہدا پاک نبی دے سنگ پیار ہو گیا
بھانویں لکھ گنہگار بیڑا پار ہو گیا

اوہو نبیؐ طٰہٰ والا جس نے تاج پا لیا
اِکّے رات چڑھ براق تے معراج پا لیا
ہو کے قاب قوسین راز دار ہو گیا

جیہدی نبیؐ دے دوارے تے رسائی ہو گئی
اوہدے اوگناں تے پاپاں دی صفائی ہو گئی
اوہدا دوزخ بھی یارو گلزار ہو گیا

ہتھ نبی دے پھڑائی جس نے نتھ اپنی
چھڈی سُتھ اپنی تے گل کتھ اپنی
بس پچھے پچھے چلنا وہار ہو گیا

جس نے پھڑ لیا دامن مکی پیر دا
کدوں دیندا اے بغداد جا کے دستگیر دا
اوہ تے ایسے بوہے دا چوکیدار ہو گیا

جیہدا نبی دی حدیثوں دل اکدا نہیں
فقہ کوفیاں تے شافیاں دا تکدا نہیں
اوہ قال قال دے اندر سرشار ہو گیا

جیہنوں ذرا اثر ہو گیا خلیلی رنگ دا
اوہ گنج بخش کولوں رجا کے خزانے منگدا
اوہ تے حسبنا اللہ تھیں شاہوکار ہو گیا

اسماعیل ورگی جیہدی آن ہو گئی
دھون چھری تھلے رکھنی آسان ہو گئی
نقش کربل والا جس طرح تیار ہو گیا

دند بٹھا مَن کے کِسے اپنے دند بھن لیے — جان وَارنی نبیؐ توں کئیاں لک بنھ لیے
کوئی سکا پُت مارن لئی تیار ہو گیا

کِسے مائی جدوں آکے مُونھوں کلمہ بولیا — آئیاں سینکڑے مصیبتاں دل نہیں ڈولیا
بدن اُوٹھاں نال بنھ کے دو پھاڑ ہو گیا

کوئی سَتر دھیاں مار کے دوارے آوندا — پڑھدا کلمہ تے عزتاں اجیہاں پاوندا
جبرائیل اوہدی شکل تے اوتار ہو گیا

کوئی جش ولائتوں پیا خط لکھدا — کوئی کالا جیہا بندہ کدھروں آیا وکھدا
لالی پریت کالا رنگ بھی سنگار ہو گیا

جدوں مسلمان سچا پکا مسلمان سی — ایہنوں بیڑیاں جہازاں دا کدوں دھیان سی
چڑھیا گھوڑے تے سمندراں توں پار ہو گیا

ایہہ جدوں حق دی ترقی دی سی تاہنگ رکھدا — زمیوں چک کے پہاڑاں تے اولاہنگ رکھدا
اَج چھڈیا قرآن تے خوار ہو گیا

دِلوں آیا جو وہابیاں دا ویری بن کے — دل پتھر والے کے اَتے سینہ تن کے
صمصام تیری نظم دا شکار ہو گیا

سُننے والیا کھلا ہویا ای دربار محمدؐ دا — آجا بَن مولا دیا لوکا تابعدار محمدؐ دا
چھڈ محبت دنیا والی — اوڑک چھڈنی تے چلنا ایں خالی
جے کر لینا ایں رتبہ عالی — کرئے پیار محمدؐ دا
ایہہ دُنیا ہے اوڑک فانی — نہ کر ضائع توں زندگانی

بندیا من سے حکم قرانی
کر اقرار محمد دا
جیہڑے آگئے ایس دربارے
رجّے دو ہیں جہانیں تارے
جھوٹن جنت خلد چو بارے
قرب وجوار محمد دا
جیہناں نے اکھیاں اُت دل لائیاں
بھل گئیاں دانائیاں چترائیاں
بھدے پھرے وانگ سودائیاں
خوش دربار محمد دا
ہاکاں مارے پیا موہانا
جس نے پار سلامت جانا
آجاؤ میرا ساتھ بنانا
واہ اشتہار محمد دا
راہوں بھل گیو گمراہو
جنگلاں وچ نہ جان گواؤ
آجاؤ چڑھو چڑھو چڑھ جاؤ
جہاز تیار محمد دا
اعتصام دوارہ ملئیے
جیتھے بہادیوے مول نہ ہلئے
نال مہانے دے چڑھ چلئے
بیڑا پار محمد دا

حلیہ شریف

حسنا نبیؐ دا چہرہ چودہویں دے چند وانگوں
کالیاں زلفاں لشکن ریشمی کمند وانگوں
منہ کی مٹھا بس والا
عاصیاں دی آس والا

حسن دی پیاس والا — شربت سی کھنڈ وانگوں
حیا دیاں کاناں دونویں — اُوپر کماناں دونویں
تیوڑی بغیر مُتھا — رسی وَند کھنڈ وانگوں
نک تلوار سوہنا — رُخسار گلنار سوہنا
موتیے دی طاقت کی اے — چمکے جو دند وَانگوں
صاف بلوری سِینہ — جس وچ نہ غصہ کینہ
طاقتاں والے ڈولے — رستم اسفند وانگوں
لباں کٹائیاں ہوئیاں — نال ملائیاں ہوئیاں
لمی تے بھاری داہڑی — دادے پابند وانگوں
آنوں نے شانوں سوہنا — سارے جہانوں سوہنا
کس نے وَرَفَعنَا پایا — رُتبہ بلند وانگوں
حسبوں تے نسبوں سوہنا — دہبوں تے کسبوں سوہنا
تاہیوں صمصام لبھے — چیز پسند وانگوں

نعت شریف

مخلوق خدا دی اک پاسے محبوب رَبانا اک پاسے
سارے جگ دی دھرتی اک پاسے میرا محبوب سوہانا اک پاسے

وَالضُّحیٰ دیاں چمکاں اک پاسے چہرے دیاں دمکاں اک پاسے
وَاللَّیل سیاہی اک پاسے زُلفاں دا سجانا اِک پاسے
سُولی دا ہُلارا اک پاسے کربل دا نظارہ اک پاسے
میدان اُحد وچہ صدقے جاں دَند دا ٹٹ جانا اِک پاسے
کسے نال کو ہاڑے دے بُت بھن کے بَل فَعَل کَبِیرُ ھُمْ آکھیا اے
قُل جَاءَ الحق دے اشارے تھیں بُت توڑ گرانا اک پاسے
اوہنوں شان یٰسین دی پگ والے اوہ تے مُرشد سارے جگ والے
اک کشتی دا ضامن اک پاسے سارے جگ دا ٹھانا اک پاسے
اوہدیاں جگتیں دُشمناں پئیاں نے سنگے کلمہ پڑھیا کئیاں نے
کوئی اُمتاں دے حق بد دُعا کردا، ایتھے سینے لانا اِک پاسے
دریا دیاں لہراں اک پاسے انگلاں دیاں نہراں اک پاسے
پتھراں دا پھٹنا اِک پاسے چند پھاڑ دکھانا اِک پاسے
رَب نفسی آوازہ اک پاسے رَب اُمتی تقاضا اک پاسے
سارے جگ دے پاپی اک پاسے صمصام نمانا اک پاسے

محمدؐ دے رُتبے نوں پا کوئی نہیں سکدا
جہاناں دی رحمت کہا کوئی نہیں سکدا
جتھے رات معراج سرکار پُوہنچے کُتاں خاکیاں توں چیز جا پار پوہنچی
مقام اُس تے نبیاں چوں جا کوئی نہیں سکدا

...ت دی انگل میرے پیروانگوں   کھڑی کرکے مَل آسمان تیر وانگوں
قمر کرکے ٹکڑے دکھا کوئی نہیں سکدا

...چرن پیر جگ تے جیوں برساتی ڈڈیاں   دعوے ہزاراں منے پگّاں نے وٹیاں
پر روڑاں نوں کلمہ پڑھا کوئی نہیں سکدا

او ختم نبوت دا سالار آیا   نبوت دے بوہے نوں ہے مار آیا
نواں ہُن نبی جگ تے آ کوئی نہیں سکدا

جے ستی فلاح مولا تھیں منگدے ہو   تاں کلمہ پڑھو پھیر کیوں سنگدے ہو
محمد سوا بخشوا کوئی نہیں سکدا

گنہگارو، بدکارو، چوہڑے چمارو   محمدؐ دے دروازے تے آؤ یارو
سوا اس دے سینے لگا کوئی نہیں سکدا

پھرن مارے مارے جو شودر بیچارے   دھر ملے ڈھوئی نہ ٹھاکر دوارے
ایہناں اپنے چونکے چڑھا کوئی نہیں سکدا

ایہہ شودر معاشے نہ زندگی گواتوں   نہ در در جا جاکے دُر دُر کراتوں
محمدؐ بناں گل لگا کوئی نہیں سکدا

جیہناں سچا دامن محمدؐ دا پھڑیا   سو گاراں دے مالک بنے کلمہ پڑھیا
ایہہ رتبہ خدا توں دوا کوئی نہیں سکدا

جے ایتھے کھلا پڑھ لئیں کلمے دی بانی   تاں صمصام پیوے تیرا جوٹھا پانی
تے مسجد تھیں تینوں ہٹا کوئی نہیں سکدا
محمدؐ دے رتبے نوں پا کوئی نہیں سکدا

نُورِ اسلام

ایہہ سچا نُور پھُوکاں نال نہیں بجھایا جاونا

ساری دُنیا دی خلقت آوے کٹھے کر کے
بن کے دشمن تے سینہ کفر نال بھر کے
پر ایہہ نام اسلام نہیں مٹایا جاونا

سارے تتے ٹھنڈے سمے ایس نے ہزاراں ویکھ لیے
ایہدے پیر مضبوط نے کفاراں ویکھ لیے
ایہہ پہاڑ جیڈا بھار نہیں ہلایا جاونا

سانوں ڈاہڈی سوکھی اگ وچ چھال مارنی
دھون چھُری ہیٹھاں رکھ کے نئے قسط تارنی
ہو کے وطن توں بے وطن وی پھرایا جاونا

وَند ملنے رسولؐ دے معلوم سب نوں
کدے حمزہؓ دا سیس اساں تاربّ نوں
کربل وچ حسینؓ دا کوہایا جاونا

لکھاں حافظ تے قاری ایہدی بھینٹ چڑھ گئے
تے امام کئی جیلاں وچ جا کے مر گئے
کالا منہ حضرت مالکؒ دا کرایا جاونا

اسماعیلؒ اک دلی وچ ماں نے جنیاں
سرحد جا کے اوہدا کی تماشا بنیاں !
مالاکنڈ وچ بوٹیاں کرایا جاونا

تازہ تازہ قربانیاں نوں ویکھ آن کے
عبدالرشید تے صدیق دتی جان جا کے
علم الدین غازی پھانسی لٹکایا جاونا

ہُن بھی مرن دی تیاری مسلمان رکھدا
ایس نُور تائیں نال اپنی جان رکھدا

ایہہ ایہدی جان نالوں جُدا نہیں کرایا جاوندا

نکلے ہاں سراں تے کفن بنھ کے　　جان وارنی خدا تیوں دلوں نذر من کے

صمصام سوکھا سانوں نہیں مٹایا جاوندا

سرشار ہو چلیے

نے دی محبت وچ دلا سرشار ہو چلیے　　جنھوں لوکی شفا پاون اسیں بیمار ہو چلیے

ہاں تے جس جگہ سرکار دو عالم رہے پھردے　　اوہناں نورانی گلیاں وچ چلو اک وار ہو چلیے

دے گھر دے گرد اگر دپھر پھر کے گناہ جھاڑیے　　چلو ہُن روضہ جنت دے بھی حقدار ہو چلیے!

نبی پاک دا محراب تے منبر اکھیں تکیے　　گناہاں دی تپش اُترے تے ٹھنڈے ٹھار ہو چلیے

گناہاں والی کالک نے کیتا ای دل تے منہ کالا　　زیارت روضہ انور کریئے پُرانوار ہو چلیے

اوہ مسجد ہے کہ بیڑا ہے محمدؐ ہے ملاح جس دا

ہوئے قسمت تے بہلے پُور چڑھ کے پار ہو چلیے

مکاں نالوں مکیں دا مرتبہ عالی جہاں جانے　　اوتھے آرام فرما ہے میری سرکار ہو چلیے

اوہ جنہدے قدم فرشاں توں چلدے عرش تک پہنچے　　شفاعت دا وسیلہ قبر دا دیدار ہو چلیے

اشارہ جس دی اُنگلی دا قمر نوں کر گیا ٹکڑے　　مدینے وچ اوسے سرکار دا دربار ہو چلیے

کہاں جد السلام علیکم میں نزدیک روضے دے　　سُنے خود آپ نے کہتیں سید الابرار ہو چلیے

کوئی جاوے نہ جاوے ایہہ تے اپنی اپنی مرضی اے　　اسیں صمصام اُپنے پیر دے دربار ہو چلیے

سلام آکھاں

الحمدللہ میں آپے جا کے سرور نوں سلام آکھاں
رُخ انور دل اطہر مطہر نوں سلام آکھاں

بُوا کدے نئیں جاگیّ سنیہا دردمنداں دا
میں حاضر ہو کے خود اپنے پیغمبر نوں سلام آکھاں

سلام آکھاں جیہنوں سرکار نے فلکیں بلایا سی
شفیع المذنبین دُنیا دے جوہر نوں سلام آکھاں

سلام آکھاں جو آدم نالوں پہلاں حتاں نبیاں
تے آدم دی نسل ساری توں بہتر نوں سلام آکھاں

سلام آکھاں جو انگلی نال چندنوں کر گیا ٹکڑے
میں اُس خوش رُو تے خوش خُو تے خوش تر نوں سلام آکھاں

سلام آکھاں جیہدی اُمت زمانے تھیں نرالی ہے
اوہ سب نبیاں دے افضل نوں تے بہتر نوں سلام آکھاں

جیہدے پنجے تھیں نہراں پنج ملائے چلائیاں سن
میں اُس رحمت تے برکت نوں مہتر نوں سلام آکھاں

جو ماراں کھا کے دشمن تھیں ہدایت دی دعا منگدا
میں اُس الفت دے سہلے بہادر نوں سلام آکھاں

کفاراں نے جیہنوں مجبور کر کے کڈھ دتا مکیوں
میں اس مظلوم گھر چھڈ گئے مہاجر نوں سلام آکھاں

فتح دے دن جیہنے معاف کفر نوں بخشی
میں اُس دریائے رحمت دے شناور نوں سلام آکھاں

کوئی جا مُرے کِسے پاسے ایہہ اپنی دل پسندی اے
مگر صمصام میں تے اپنے رہبر نوں سلام آکھاں

ٹھنڈاں پا دتیاں

۲۳ دسمبر ۱۹۴۷ء کو جہاز انگلستان میں لکھی گئی۔

ینے دی زیارت نے کلیجے ٹھنڈاں پا دتیاں
تمامی دل دیاں مرضاں بحمد اللہ گوا دتیاں

ظر آیا جاں پندراں میلاں توں جلوہ مدینے دا
اکھاں جھکیاں نوں دس گنبد نے جھگھا ہولا دتیاں

یں صدقے اج مزہ آیا دروداں دا اسلاماں دا
جو حباں دل وچہ ستیاں تطارے نے جگا دتیاں

ہوئی جد داخلی مسجد وچ باب مجیدی تھیں
اکھاں ٹھریاں تے نیت نیچے کلیجے ٹھیاں لا دتیاں

خدا دے اجز رکاں نوں جنہاں نے خرچ کر کر کے
جنہاں نوں وچہ حرم نبوی سندیاں دھماں مچا دتیاں

پرہنڈی پکیاں اٹاں دی مسجد تے چھت کھجوراں دی
جیہدے اندر نبی پاک نے عمراں لنگھا دتیاں

ہووے بارش تے چکڑ وچ کیتے سرکار نے سجدے
اوہ چکڑ بھریاں پیشانیاں موں لانوں کھا دتیاں ،

تاثر ہور دل بھی پاڑ دا شان فقیری تھیں
جیویں سرکار فانی زندگی دیاں گھڑیاں ہا دتیاں

کہا جد السلام علیک ایہا النبی میں نے
آوازاں میریاں رب نے نبی دے کنیں پا دتیاں

نبی دے گھر تے منبر دے وچالے کیاری جنت دی
خدا دا شکر جس نے اس دے وچہ گھڑیاں لنگھا دتیاں

تیری قسمت دا نہرہ ہو گیا صمصام ملکاں تے
کرا لیسے بے زور لے پڑیاں آساں پچا دتیاں

مدینے دیاں گلیاں

۲۱ر نومبر ۱۹۳۷ء کو مکہ مکرمہ میں لکھی گئی۔

جتھے پھردی رہی سرکار میری واہ وا شہر مدینے دیاں گلیاں
جیہڑی پیر دے پیر چھُپے اوہدی مہک جیوں چنبے دیاں کلیاں

ایہہ اوہو شہر مدینہ اے — جتھے رحمت گنج خزینہ اے
بھانویں نوُح دا پاک سفینہ اے — جیہدے وچہ چڑھیاں بھلیاں بھلیاں
ایہہ حجرہ پاک محمدؐ دا — ایہو پیارا ساک محمدؐ دا
ایہنوں بہت تپاک محمد تائیں — جہوکاں ہے ستے اینھی کیاں
ایتھے نبیاں دا سردار وسے — محبوب خُدا دِل دار وسے
نوں عبدہٗ دے تائیں — بھلیاں بھلیاں آ بھلیاں
ایہہ طیبہ جگ تے دھمیاں جے — جیہدا نام چوہنہ کوٹیں گجیا جے
ہر عاشق آ آ چُمیاں جے — جیہدیاں اکھاں ایدھر آ رلیاں
ایہہ ملجا او گنہاراں دا — نالے ماویٰ ہے بدکاراں دا
دارالشفاء بیماراں دا — بھجیاں ہون ایتھے گلیاں بھلیاں
جیہڑا اچا ہے راز شفاعت دا — رکھے دل وچہ شوق زیارت دا
پھیر ملنا نہیں وقت اطاعت دا — لانیوں لتے دکھ آساں ملیاں
جیہڑا قبر تے نال نصیب گیا — گویا اُس نے ویکھ حبیب لیا

نی مرضی دا لوڑ طبیب لیا اوہدے دل دیاں مرضاں ہل چلیاں

مقام مدینے چل چلئے بوہا اپنے پیر دا بہل ملے

پڑھ پڑھ صلواۃ اگانہہ گھلیئے جتھے سوہنے نبی جائیں بالمیاں

بھرپور ہندیاں نے

۴۔ نومبر ۱۹۴۷ء کو مکہ مکرمہ میں لکھی گئی۔

جنہاں دیاں قسمتاں مولا ولوں بھرپور ہندیاں نے

اوہناں دیاں حرکتاں مکروہ بھی منظور ہندیاں نے

دنے راتیں اونہاں نوں حاضری دربار مولا دی

اوہ بھانویں چلین وچہ دسن دلوں نہ دور ہندیاں نے

تصور وچہ ای بوسے لیندیاں نے حجر اسود دے

کدے اوہ منزل تے رورو چکنا چور ہندیاں نے

خدا دے گھر دے گرد اگرد مارن پھیرے تے پھیرا

چکوراں جیوں دوالے چند دے مجبور ہندیاں نے

جو گھٹے بھریاں عاجز بن دکھاون چال درویشی

خدا خوش کریا تے آپ بھی مسرور ہندیاں نے

جیہناں نوں مل گئی خیرات مولا دے دوارے تھیں

اوہ سجدہ شکر وچہ رودن کدوں مغرور ہندیاں نے
نہ حاجت سونے چاندی دی نہ زنگار رنگ لباساں دی

فقیری سانگ گرد آلود تورد لور ہندیاں نے
اوہ ساری رات غفلت وچہ گزارن بھانویں سَوں سَوں کے

اوہناں دی حاضری ایویں جیویں کوہ طُور ہندیاں نے
دنے راتیں اوہناں نوں چامدینے دی زیارت دا

سیاہ کملی دیاں اوہ کملیاں مشہور ہندیاں نے
جیہناں دے دل دے وچہ ہوڑے تکبر تے ریا کاری

اوہ بھانویں حُوراں بھی ہوون خصم تھیں دُور ہندیاں نے
چلو صمصام اکھاں چمیئے چلیئے گرد پیراں دی!

جو حاضر شوق تھیں ہر سال بادستور ہندیاں نے

میزاب رحمت

دگ ذراتوں تیز ہورحمت دیا پرنالیا
عاصیاں تے رحمتاں دیاں چھٹاں پاون والیا

منہ بھی رحمت تُس بھی رل گئیاں دو رحمتاں
رحمتاں مولا دیاں منہ تھیں دگاون والیا

کتنی رحمت تیرے اُتے مولائے رحمان دی
کعبۃ اللہ دے نیرے نُوں ہتھ پاون والیا

بڑے نتّے سب کھلو کے رب توں منگن رحمتاں — سچ پچھ اج توں رحمتاں دی جھولی پاون والیا
تیری وچ وی ہو کے آیا پانی جو برسات دا
ایہی جھمی — کر دتا اکسیر رب نے رتبے پاون والیا
جیہی چھپی پانی توں مولا دے گھر نوں گھت گئے — حشر تک اس ساتھ نوں پورا نبھاون والیا
وانگ پرنالے کدے صمصام جے کر چھڑیں
بخشاں پاویں گناہ دے ہیٹھ آون والیا

نقشہ عرفات حج ۱۹۳۸ء

وہ دیکھو ہاتھ پھیلائے کھڑا ہے ملک کا والی — وہ شوکت جاہ و حشمت شان وحدت نے مٹا ڈالی
وہ ننگے سر غبار آلود کیا پہنے لباس آیا — وہ روتا مانگتا سائل میرے داتا کے پاس آیا
پرے دیکھو کیسے باندھے جماعت ہے وزیروں کی — امیروں تاجداروں کی مگر شکلیں فقیروں کی
لباس امتیازی کوئی گردانا نہیں جاتا — کہ ہے یہ کس وطن کا مرد پہچانا نہیں جاتا
نہیں کس کو کہاں کا ہے نظر حیران ہوتی ہے
ہاں کچھ البتہ چہروں سے یہاں پہچان ہوتی ہے
یہ اکثر لوگ بن داڑھی کے منہ گورے پیازی ہیں — پڑوسی مصطفیٰ کے یعنی یہ سارے حجازی ہیں
وہ جن کے منہ میں مسواکیں ہیں نجدی دلاور ہیں — یہ سب توحید سنت کے سمندروں کے شناور ہیں
وہ دیکھو شام والوں کے صبا سے پر ضیا چہرے — وفا سے پر وفا چہرے حیا سے پر حیا چہرے

یہ چہرے جن کے باغیرت کلیجے آون والے ہیں   ہیں آنکھیں جن کی نگین ترکی شان والے

پرے وہ فارسی دیکھو ادھر دیکھو یہ ایرانی
اِدھر بلخی اُدھر غزنی پہ مینی اور وہ سوڈانی

یہ چہرے گول چھوٹے قد ذرا کچھ پست سی بینی   بہت ان میں ملائی ہیں بہت ہیں برما چینی
قد آور سرخ چہرے ہیں یہ کابل کے پٹھان آئے   وہ ترکستان والے اور یہ روسی ترکمان آئے
وہ دیکھو ہند والے بھی خدا کے روبرو آئے   یہ کرتے جستجو آئے یہ سب کے آرزو آئے

جوان و پیر و مستورات و بچے ساتھ شامل ہیں
تضرع انکساری اضطراری میں یہ کامل ہیں!

یہ قبلہ رو اٹھا کر ہاتھ روتے گڑگڑاتے ہیں   نہایت ابتہال و عاجزی سے کچھ سناتے ہیں
یہ سارے اپنی اپنی جا پہ مولا کے پجاری ہیں   فقیری سانگ کر کے مانگنے آئے بھکاری ہیں

انہیں میں ایک صمصام حزیں بھی نظر آتا ہے
ہے جو کچھ مانگتا مولا سے در تھیں لیکے جاتا ہے

ترجمہ لبیک

لبیک لبیک ہزار واری لبیک میرے کردگار سائیں
تیرا نہیں شریک جہان اندر توں وحدہ لاشریک قہار سائیں
نافرمانیاں کر کر تھکیا میں کالا منہ ہویا شرمسار سائیں

کر کر گناہ ہو شرمندہ اوڑک آن ڈگا دربار سائیں
جو کچھ ہووے گناہ کمذات کولوں بخش نہیں اُمید زنہار سائیں
اگے ڈگیاں نہیں دکھاوندا اے نوں آپ غفار ستار سائیں
لا تقنطوا نے آس وداہ دتی جرأت کر آیا تائیں خوار سائیں
ایہہ آئیں کر سدکے آپ کوئی پھیر نہ کولے سختی سرکار سائیں
ڈٹھے کل دریا پہاڑ جنگل ڈٹھے وڈے وڈے دربار سائیں
اوڑک جھاڑ دتا مینوں ساریاں نے کسے کیتا نہ ذرا پیار سائیں
آخر عرب دا اک جوان بانکا باہنوں پکڑ کے کولے کھلیار سائیں
پہلے ساہ تے شکل حیران ڈٹھی مینوں پچھیا نال پیار سائیں
کی کجھ لبھدا پھریں مسافر اووے شکلوں جاپدا ایں طلبگار سائیں
مینوں دس میں شاید امداد کرساں کیوں جنگلیں پھریں خوار سائیں
بھوں کے دیکھیا میں اُسدے دل جس دم سینہ سرد ہویا ٹھنڈا ٹھار سائیں
سوہنا پوپلا مکھ خلاق بھریا گل سرخ وانگوں رخسار سائیں
اکھیں کالیاں سرخ حیا بھریاں دونویں بھواں جو تیز کٹار سائیں
نک الف تلوار دے وانگ تکھا موتی دند چمکن آبدار سائیں
ادہی نی تائیں سوہوے لک چادر کرے شوق کیتا شلوار سائیں
زلفاں کالیاں کول کنولیاں دے وچ عطر دی عجب بہار سائیں
چٹے کپڑے وانگ فرشتیاں دے کالا رنگ کردی دستار سائیں
زلفاں موڈھیاں تیک جاں پلم آون حسن یار وانگوں لشکار سائیں

داہڑی ڈال سجن سینے پئے جن جیویں کوئی سجن سینہ ٹھار سائیں
لباں کٹ لباں نال میلیاں سن حلیہ جیویں خلیل سردار سائیں

لمبی دھون مضبوط فولاد وانگوں گویا چکنا امت دا بھار سائیں
در دنعنا کہہ کے اوہ بھی رب لایا جیہڑا رہیا سی دھون الار سائیں

چمکے مہر نبوت دی وچہ موراں لگے رنگ ہزار ہزار سائیں
نال عجز میں پچھیا کون تسی جنگل وچہ ملے غم خوار سائیں

میں پنجاب ولایت دا ایڈ پاپی جھلے کوئی نہ مینوں دربار سائیں
پاپی سندیاں مینوں لا سینے کیتا وانگ اولاد پیار سائیں

مینوں دے دلاسڑا کہن لگے بھانویں ہیں توں کبڈا گنہگار سائیں
میں بخشا دساں ڈھڈھ نوں رب کولوں اوہدی ذات غفار ستار سائیں

مینوں اوس نے بھیجیا دل دنیا جیکوئی تکے مینوں گنہگار سائیں
اوہنوں سد کے لیا دربار میرے دیواں تاریں سخی داتار سائیں

پھر میں نام مقام دی پچھ کیتی اگوں کہیا زبان سوار سائیں
میرا نام محمد رسول اللہ وچہ شہر مدینے دربار سائیں

سنیا نام کلیجے نوں ٹھنڈ پے گئی میں جاواں کس دربار سائیں
جتھوں ملی معافی گنہگاراں ایہو طلب میری سرکار سائیں

مینوں کہن لگے جنتی کابل نہ کر سکتے لگنا ہک دربار سائیں
گنہگار جہان دے ہون کٹھے توں آویں وچہ شمار سائیں

وما ارسلنٰک الّا رحمۃ للعٰلمین

شاعرِ اسلام کہنہ مشق جناب حکیم صمصام صاحب کی

تیس ۳۰ سالہ زندگی کے منظوم شدہ مطبوعہ وغیر مطبوعہ نعتیہ کلام کا بےنظیر مجموعہ

گلشنِ صمصام

مِنْ تصنیف

جناب حکیم صمصام صاحب ستیانہ بنگلہ فیصل آباد

ناشرین

ملک سنز پبلشرز کارخانہ بازار فیصل آباد

لاہور میں ملنے کا پتہ

سبحانی اکیڈمی اُردو بازار لاہور